Ціна: 40 центів

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МІСЯЧНИК

РІК X БЕРЕЗЕНЬ — 1959 — MARCH Ч. 110

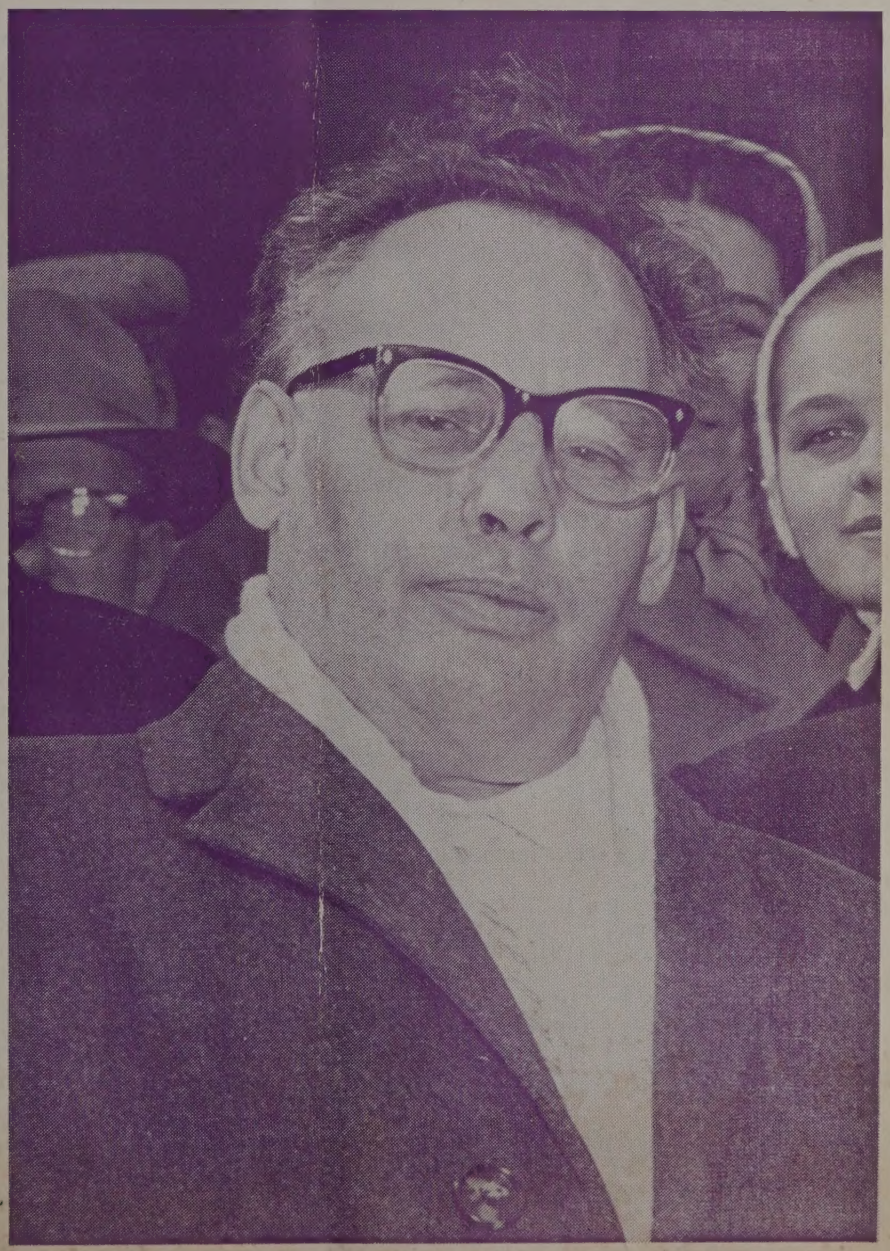

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Резніченко І. — Тут жив Великий Кобзар 1
Чапленко Василь — Бибик і Ольга, оповідання 2
Ребро І. Т. — Виразне читання в середній школі 7
Голубенко Петро — З ліричних поезій 10
⁂ Пам'ятники Кобзареві України в Канаді і США 11
Діма — Від'їжджаючи з Франції, поезія 13
Чічка Хведосій — Мадригал Орхідейний 13
Кислиця Дм. — Дві важливі наукові праці українського вченого..... 14

⁂ Іван Гнатишин — новий сенатор- українець у Канаді 17
Волиняк П. Іван Багряний у Торонті 19
Ромен Л. — Павло Степ 22
Ситник М. — Мій батько, поезія 25
Ткаченко В. — Де ти живеш..., поезія 25
Білецький П. — Нові матеріяли до біографії Т. Шевченка 26
Тарнавський О. — Інше дитинство, поезія 28
Рецензії. Інформації. Листування.

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

Іван Багряний по виході з православної катедри св. Володимира в Торонті в оточенні народу.

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Енгель Адам, Річмонд Гілл, Н.-Йорк, США 2
Шанда Петро, Торонто, Канада 1
Носяра Д., Ардір, Вікторія, Австралія 1
Шаблій Микола, Чікаго, США 1
Боровський Є., Оттава, Канада 1

"НОВІ ДНІ"

Універсальний ілюстрований місячник.

Видає в-во "Нові Дні", редактор П. Волиняк.

Умови передплати:

Канада — річна: $ 3.50, піврічна $ 2.00
США — річна: $ 4.00, — піврічна: $ 2.50 амер.

Зміна адреси: 10 центів (можна канадійськими поштовими марками, чи амер. грішми).

Замовлення і гроші слати на адресу:
NOWI DNI, Box 452, Term. "A"
Toronto, Ontario, Canada.

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:
A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England
Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

В Австралії:
S. Krywolap, Box 1586 M, G. P. O. Adelaide, South Australia
Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

В Аргентині:
"Peremoha", 25 de Mayo 479 (26),
Buenos Aires, Argentina
Передплата: річна 25 пезів, піврічна 15 пезів

"NOWI DNI", a Ukrainian Monthly.
Editor: Petro Wolyniak.
Address:
Nowi Dni, Box 452, Term. "A", Toronto, Ont., Canada

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛІВ ЖЕРТВУВАЛИ:

Дрегер А., Прінс Джордж, Бр. Кол., Канада 1.00
Шанда Петро, Торонто, Канада 0.50
Шиманський О., Вінніпеґ, Ман., Канада 1.50
Зеленська Марія, Річмонд Гілл, Н.-Йорк, США 1.00
Янцевич К., Річмонд Гілл, Н.-Йорк, США 1.00
Енгель Адам, Річмонд Гілл, Н.-Йорк, США 3.50
Романко М., Торонто, Канада 0.50
Шевченко В., Альфінґтон, Вікт., Австралія 10. шіл.
Завертайло Д., Чікаґо, США 3.50
Великий Іван, Чікаґо, США 1.00
о. Б. Яковкевич, Шіго, Саск., Канада 1.50
Новохацький Яків, Чікаґо, США 0.75
Дорошенко М., Нью-Йорк, США 1.00
Чернецький Юрій, Міннеаполіс, США 1.00
Мельничук А., Чікаґо, США 1.00
Дербуш М., Міннеаполіс, США 3.00
Бондар В., Детройт, США 2.00
о. прот. В. Слюзар, Монтреаль, Канада 0.50
Ліщина А., Торонто, Канада 0.50
Кармазин О., Торонто, Канада 0.50
Білошицький Д., Торонто, Канада 0.50
Надол А., Торонто, Канада 1.00
Чоботько П., Ніаґара Фаллс, Канада 1.50
Лобач В., Торонто, Канада 1.50
о. І. Чумак, Філаделфія, США 1.00
Хім'як П., Чікаґо, США 1.00
Галецький Ю., Міт Сінай, Л. Айл., Н.-Йорк 1.00
Марія Фролова, Торонто, Канада, збірка у гостях з нагоди 25-ліття подружнього життя Марфи та Антона Кримлянських 8.00
в тім числі:
Кримлянський Антон 2.00
Фролов Семен 1.00
Вибиванець Петро 1.00
Слісаренко Петро 1.00
Ткаченко Панас 2.00
Редьченко Іван 1.00

Марфі та Антонові Кримлянським бажаємо щастя в їх дальшому подружньому житті, дякуємо всім гостям за допомогу, а особливо пані Марії Фроловій, яка завжди намагається допомогти утримати наші журнали. **Редакція**

МАРІЯ СКОРОПАДСЬКА де-МОНТРЕЗОР

12 лютого ц. р. в с. Оберстдорф, Баварія, Західня Німеччина померла найстарша дочка колишнього гетьмана України Павла Скоропадського, Марія Скоропадська де-Монтрезор. Поховано її на місцевому цвинтарі 14 лютого ц. р.

Покійна гетьманівна Марія перебрала була провід гетьманського руху, коли два роки тому помер її брат Данило Скоропадський, який очолив гетьманський рух по смерти свого батька.

Гетьманівна Марія намагалася активізувати гетьманський рух, вона готувалася приїхати на Північно-Американський континент, щоб зустрітися з українським громадянством. Смерть стала на перешкоді здійсненню цього пляну.

Висловлюємо щире співчуття гетьманській українській організації з приводу їх великої втрати.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.
Printed by KIEV PRINTERS, 686 Richmond St. W., Toronto, Ont., Canada

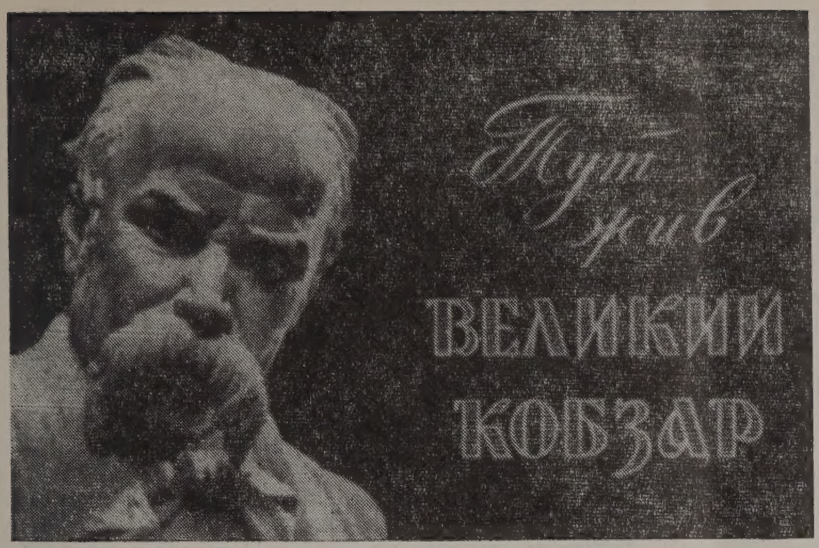

Недалеко від шумного Хрещатика, серед струнких багатоповерхових споруд притулився маленький дерев'яний будиночок.

Тієї весни, коли тут оселився великий український поет-демократ Т. Г. Шевченко, будинок, що належав міщанинові Житницькому, не являв собою такого контрасту з оточуючими будовами. Тарасу Григоровичу сподобалася відведена йому кімната. Вона була затишна і зручна для роботи. Тут молодому поетові ніхто не заважав працювати над здійсненням своїх творчих задумів.

Т. Г. Шевченко прожив у будинку Житницького весну й літо 1846 року. До цього періоду належать численні зарисовки мальовничих околиць Києва, історичних і архітектурних пам'яток міста, майстерно зроблені талановитим поетом і художником. Того ж літа Шевченко написав чудові поезії "Лілея" та "Русалка", у яких тонка і задушевна ліричність тісно переплетена з глибоким соціяльним звучанням.

... 113 років минуло з того часу, як жив тут Тарас Шевченко, але й сьогодні, піднімаючись вузькими, рипучими сходами до кімнати великого Кобзаря, мимоволі відчуваєш хвилювання. Здається, що зараз відкриються низькі двері, і назустріч вийде він сам, привітно простягне руку, обійме теплим, проникливим поглядом.

У 1927 році за ухвалою уряду в цьому будинку відкрився Державний літературно-меморіяльний будинок-музей Т. Г. Шевченка, перший в Україні музей, присвячений пам'яті геніяльного сина українського народу. Закохані в свою справу співробітники-шевченкознавці старанно відтворювали в будиночку обстановку, яка була тут при житті Шевченка, з винятковою продуманістю підготували експозицію. З роками безперервно зростала кількість експонатів будинку-музею, і зараз він являє собою велику меморіяльну та історико-культурну цінність.

Експозиція музею розміщена в шести кімнатах першого поверху і мансарді, де саме жив Тарас Шевченко. Тут представлені матеріяли, які ілюструють подвижницьке життя і творчість великого народнього поета і художника з дитячих та юнацьких років до самої смерти: документи, що свідчать про вшанування його пам'яті всіма народами СРСР. В експозиції широко представлені твори народнього художника СРСР В. І. Касіяна, народніх художників УРСР І. С. Їжакевича, К. Д. Трохименка, Г. П. Світлицького та інших видатних майстрів образотворчого мистецтва.

Увагу відвідувачів музею привертають перші видання творів Т. Г. Шевченка — "Кобзар" 1840 року, "Кобзар" 1860 року та багато пізніших видань. З інтересом оглядають відвідувачі майстерно виконані митцем гравюри-офорти.

В одній з кімнат музею експонуються бюст Т. Г. Шевченка роботи академіка Ф. Каменського, посмертна бронзова маска поета роботи скульптора П. Клодта, оригінальний малюнок художника Н. Дмитрієва "Т. Г. Шевченко в труні". В окремому розділі представлені твори народнього мистецтва і художньої промисловости, присвячені пам'яті Тараса Григоровича.

З особливим хвилюванням входять відвідувачі до кімнати на мансарді, де жив великий український поет і де зберігаються зараз його особисті речі.

Під склом лежить приладдя для малювання і гравірування. Оцими пензлями, олівцями, різцями створив Тарас Григорович свої чудесні картини, з-під цих старовинних пер лягали на аркуші паперу рядки його безсмертних поетичних творів.

У вітрині напроти лежать сорочки Шевченка — одна, подарована сестрою Яриною під час перебування поета в Україні в 1859 році, друга — солдатська, яку Тарас Григорович

(Закінчення на стор. 31-ій)

Державний літературно-меморіяльний будинок-музей Т. Г. Шевченка у Києві

Василь ЧАПЛЕНКО

БИБИК І ОЛЬГА

Оповідання "Як Бибик розбагатів в Америці" наробило мені клопоту. Просто сказавши, я вскочив з ним у скандальну історію. Незабаром після його появи в "Свободі" мокрющим рядном накрив мене один наш поет. Видатний поет. Навіть апокаліптичний. Він підійшов до мене в публічному місці — в Літературно-мистецькому клюбі, на Другій авеню, число 149, у Нью-Йорку, і сказав загрозливим голосом:

— Як ви могли написати таке про Бибика?!

.....

.....

Ну, а що це було все-таки в публічному місці, то я сяк-так з цієї халепи викрутився. До нас підійшло одно з публіки, обізвалося друге...

Гірше скінчилася зустріч із самим Бибиком. Це теж була зустріч (як і описана в попередньому оповіданні) після чималого інтервалу, через декілька місяців після наших із ним весняних зустрічів, після наших обідів з індиками й горілицею, на його рахунок. Як ви, читачу, пам'ятаєте, це для мене була досить прикра ситуація, але мені несила була перемогти його тисячницьку добрість. На літо він був зник із Нью-Йорку, тобто на той час, коли я надрукував те злощасне оповідання. А це вже була осінь, початок різних українських вистав та зборів. І я зустрівся з Бибиком у вестибюлі одного театру. На своє нещастя, я прийшов точно на призначений час початку вистави, а тому публіки ще майже не було. Та вона ще після літнього відпочинку й не розгойдалася якслід для громадського життя.

У широкому вестибюлі було ще голо й непривітно, паркет блищав загрозливим блиском, не було й найменшого закутка, куди можна б у разі небезпеки захилитися... Дивлюсь — а навперейми мені шкандибає мій Бибик, мій, можна сказати, найщиріший друг, своїм ціпком не так підпирається, як загрозливо вимахує. Саме так: загрозливо. Наче в бій поспішає... І ще здаля кинулося мені в вічі: одяг на ньому не такий блискучий — якийсь куценький піджачок, коліна на штанях повипинані, бриль вилинялий, прим'ятий. Не встиг я й рота роззявити, щоб висловити свою радість з приводу такої приємної зустрічі, а він як не заверещить не своїм голосом:

— Не займай мене, бо я можу вбити!

Дивлюсь: він на виду блідий, як крейда, очі крешуть іскри-блискавки, орлиний ніс скривився набік, губи тіпаються від злости, мало з них піна не капає... Ціпком уже біля самісінького мого носа вимахує.

Оглянувся я навколо — а поблизу ані лялечки. Що його в ката діяти?! А руки мої інстинктовно скинулися вгору, щоб від удару захиститися.

І от уявіть собі — сталось зовсім несподіване. Мій напасник, як ізмигнути оком, крутнувся на своїй нозі-дерев'янці — та від мене драла. Як віздрабинячок із вигнутим колесом заколивався. Навіть не оглянувся. Так страшно закричав був і ото так трохи чи не мого захисного вимаху руками злякався! Здогадно так пояснюю його ретираду. Бо він же все таки проти мене, як комашка, дрібний, не те, що отой поет-багатир. Та ще й на нозі-дерев'янці: досить було б його тільки торкнути, як він так би й поїхав по слизькому паркету.

Річ ясна, що я зразу ж догадався, що це був випадок із тієї ж серії, що й напад поета-апокаліптика. Але не міг ніяк добрати, чому й він (тобто Бибик) огнівився. Він же свого часу, під веселу руч, та ще й при свідках, дозволив був використати його образ для веселих оповідань. Сам був веселий жартун — і мені дозволив. Він же, наприклад, умів дотепно оповідати про розмову українського прем'єра Б. Мартоса з чеським Едвардом Бенешем. А Мартос же був таки справжній прем'єр, не такий, сказати б, потенційний, як сам Бибик, що тільки похвалявся цим у шпиталі (в першому оповіданні) та в ресторані, під чаркою бувши. Правда і Мартосова розмова відбувалася вже тоді, як він був у Празі не в офіційних відвідинах, приїхавши з своєї держави, а як постійний її мешканець. Проте, він, Мартос би то, і в цій, будь-що-будь не виграшній для українського прем'єра ситуації зумів не вронити гідности, коли почав свою розмову так:

— Ви прем'єр і я прем'єр, так побалакаймо, як рівний з рівним...

Але треба було чути, як оповідав про це сам Бибик! І Мартос не брав цього за образу чи зневагу учасника визвольної боротьби!

Щодо Бибика, то мені завжди здавалось, що його найбільша патріотична заслуга була не в його участі у збройній боротьбі (щось він не згадував про це, і хто-зна, чи він вистрілив коли хоч раз на ворога), а в отих його жартах, у твореннi, так би мовити, визвольного фолкльору, у веселій фіксації образів її учасників.

Отже, я цього Бибикового вибуху не міг зрозуміти. Але події пішли далі ще гірше для мене. До мене дійшла чутка, що він задумав навіть позивати мене за образу, за те, що я начебто вивів його в отих двох оповіданнях як "гохштаплера". (І де він таке побачив? Таж я писав про нього з любов'ю!). Мав вимагати від мене, як це звичайно роблять в Америці, грошової компенсації...

Але все це стало зрозумілим мені аж тоді, як я довідався (не від нього, звичайно), що сталося з ним улітку. Він тоді поїхав був до штату Мейну відпочити, на природу подивитися, чистим гірським повітрям подихати.

— Чого мені сидіти в цьому дурному Нью-Йорку, — казав, — коли я людина з грішми? Хай тут сидять ті, що не мають цента за душею...

Ну, й поїхав. Зупинився в одному готелі, приліпленому, як ластів'яче гніздо, на схилі гори, зайняв чистеньку кімнатку, з окремою убиральнею і з верандою. А з тієї веранди як глянеш — далеко-далеко внизу, на дні долини, леліє срібна нитка річки, химерно звиваючись поміж суцільним гущаком зелені. А ще далі, уже зводячись розлого

до обрію, сизіють гори, теж укриті кучерями лісу, настроюють мрійно. А в цілому яка то пишна далечінь! Так і поривае людину летіти... А вранці, як ще сонце тільки но показується з-поза високого рубця гір, простромлюючи голками променів павоть туманцю над долиною, то, здається, устав би, переступив невисокі бильця веранди і пішов би, отак у виступцях, по тому туманцю-хмарці, як по м'якенькому мохові... так і пішов би... І килим-самоліт непотрібний. Самих крил замріяности та естетичної насолоди вистачило б...

І Бибик, як людина з розвиненим естетичним чуттям, з душею, що просто впивалася тією красою природи, спочатку годинами просиджував на своїй веранді. Дратували його тільки два сусіди, два дідки, що завжди сиділи на сусідній веранді, ушнипившись у свої шахи. Сиділи мовчки, наставившись, як барани, один проти одного лобами й лисинами: мовляв, той не попхне і той не піддасться. І хоч би тобі раз поглянув котрий на тую красу природи! Дратувала отака нечувственність дідків, цих вишкрібків міської "культури". Та ще комарики...

Комарі дошкуляли, звичайно, вечорами, тоді, коли в міжгір'ї народжувалась інша, своєрідна краса, коли там, де сходились два велетенські горби, як два багатирі староруські, вилазив на небо місяць, як діжа завбільшки. Свіжо-вмитий, ще червоний спросоння, важкий глівтяк... А по долині під його поглядом так і заметушаться перелякані мороки-тіні... ховаються у всякі там щілинки, закапелочки... І не встигне чоловік хоч би трохи очуматися від тих чарів, як у самісіньке тобі вухо — дзиз! — так і влипне проклятущий... Тільки відігнав цього, — з другого боку, у друге вухо як хто голкою розпеченою шпигоне...

Доводилось мерщій ховатися за густі сітки на вікнах, тобто в кімнату.

Один такий день і вечір проминули, другий, третій... А далі став наш відпочиванець відчувати, що йому чогось бракує, що самої природи, хоч би й такої розкішної, як у Мейні, йому для повного щастя не досить. А потім стало й вияснюватись, чого саме бракує. Не подумайте, читачу, чогось поганого про нашого заслуженого учасника визвольної боротьби, — не подумайте, кажу, але це факт: йому закортіло... жіночого товариства. Так, так, не якогось там іншого, не ближчого, наприклад, взаємнення хоч би з отими пришелепуватими дідками, що чапіли над шахами, а тільки жіночого, веселого, щебетливого товариства.

Можливо, що до такої забаганки призвело його добре харчування (він же за кілька днів зразу прибув на вазі), а можливо, що й наочні, цілком конкретні споглядання заразливих у психологічному розумінні зразків. Було ж бо таке, що він іноді ходив до поблизького лісу (бо не міг, видима річ, тільки на веранді сидіти!). Оце піде собі, сяде на якійсь там лавці під гіллястим деревом і дивиться, як навколо нього чарівно ходять, мов живі, сонячні плями — ясні зайчики, за лісовими холодочками — від похитів угорі гілля — ганяються. Ходять по траві-мітличці чи там по лісовому бур'янці, по втоптаній біля лавки землі, а там, дивись, і на його сандал чи на коліно такий зайчик стрибне зле-генька. Як золоте кошенятко. Втішений цим, Бибик часом аж посміхався сам до себе. Ач, мовляв, поганець! І думав: "Та й ловко ж тут!" Мурашка часом кумедно, з величезними труднощами, як на яку гору, стеребиться на його покладену на лавці руку, — він зіб'є її незлобливо щутком і... і теж посміхнеться.

І от уявіть собі! Саме тоді, коли наш відпочиванець-самітник якнайменше хоче бачити інших таких самих, як він, двоногих істот, як на зло, де й не вродиться якась парочка. Сядуть собі на вільну частину лавки і — як це звичайно буває в Америці — без усяких церемоній починають цілуватися. Цілуються, аж виляски ідуть, а на сусіду аніякісінької тобі уваги. Так наче він порожне місце або якийсь нечувственний пень.

Або коли йому — нашому ж таки Бибикові — заманеться піти на зелений моріжок, що був у вінку білих берізок, як зелене озерце в берегах, лягти на простеленому ліжнику в самих коротеньких штанцятах — в сонячному купелі поманіжитися... Навіть свою ногу дерев'яну відстібував. Туди обов'язково кожного разу теж приходила молода пара. Полягають собі, одягнені майже так, як Адам та Єва в Райському саду або нашого часу нудисти, притуляться одно до одного і теж... Але про цих мало сказати, що вони тільки цілувалися! Ні, вони перепліталися голими, молодими й здоровими тілами, як двоє вужів, та ще й так, що він зверху, а вона насподі. Не навпаки... І не цілувались, а вгризались одно в одного... І він, кажу, зверху, а вона насподі!

Ну, чи не заразливий це приклад для стороннього споглядальника?

І наш Бибик не втерпів: бах шлюбне оголошення в газету! Так і так, мовляв, добре "уситуований" (і де він вишкріб це галицьке слово?), стільки от років, люди кажуть, що непоганий (мабуть, згадав, що я хвалив його орлиний погляд і ніс), але самітний українець цим шляхом шукає подруги життя. Мусить бути відповідного віку, приємна, освічена, національно свідома (бо жених — борець за волю своєї батьківщини), але посаг, з огляду на заможність жениха, необов'язковий. До листа треба додати світлину

Свого часу я це оголошення читав, але що воно Бибикове, я зрозумів тільки пізніше, уже після отих трагічних випадків. Ввело мене в оману (чи, як кажуть, західні українці, в блуд) те, що в ньому не було згадки про його хворобу — цукрицю, ну, і про ногу-дерев'янку. Очевидячки, він тут дипломатично змовчав. Бо хоч ми знаємо, що він сам не дуже жалкував за своєю костяною ногою (вона ж була з ревматизмом!), але, напевно, розумів, що жінкам у чоловіків більше подобаються таки костяні ноги. Отже, він ішов тут "ва-банк". Надіявся, либонь, що коли поквапиться котрась на його тисячі, то й на ці його вади пізніше подивиться крізь пальці. А якби про це написав, то хто-зна чи яка й відгукнулась би.

І він не помилився: через якихось там пару днів прийшов лист. Із світлиною, звичайно. Гарна, усміхнена, з ямочками на щоках. Написала, що блондинка, але на світлині цього не було видно. Вподобалась Бибикові коса: гладенько зачесана, таким

якимсь пиріжком на голові, а не розкустрана, як тепер більшість дівок ходить, по-хлоп'ячому підстрижених, коли не зразу й догадаєшся, дівка воно чи хлопець. Особливо, як ще й у штанях, тоненько обтягнутих на ногах. Таке чорт-зна що, якась розкаряка, а не дівка. Бибик таких терпіти не міг. Тож зразу похопився на цього листа відгукнутись. Запросив їхати прямо до нього: мовляв, поживуть у цих чудових умовах, ознайомляться одно з одним, а там, як Бог дасть, то й до шлюбу... І грошей відповідну суму на дорогу вислав.

У другому Ольжиному листі (її звали Ольга) була повна згода на все, що він запропонував (тобто пожити в відпочинковій оселі, ознайомитись і т. д.). Написала, коли й приїде, скористувавшись прямою автобусною лінією т. зв. "сірого хорта". А щоб він зразу її пізнав — триматиме в руках розгорнуту газету з його оголошенням.

Чи треба казати, як захвилювався наш уже майже наречений, чекаючи своєї нареченої?! Бо хоч він і забажав тепер жіночого товариства, але ще, справді, ніколи не був жонатий. (Не так, між іншим, як інші в його, скитальському, становищі, що, залишивши в кожній країні попереднього перебування по жінці, видають себе в останній країні за незайманих парубків). Бибик цей свій стан пояснював так: визвольна війна, польські табори полонених, навчання в Празі чи там Подєбрадах (був він, як і всі "пражани", званням інженер), — коли там було думати про одруження? Але гріх було б казати, що він свого часу ні з ким не кохався. Таке було, але тільки "пар амоур", без певних обов'язків щодо наслідків, як воно у військовиків здебільшого й буває. Але тепер — хоч задум цей, як ми бачили, виник трохи чи не випадково — вирішив він решту своїх днів прожити в подружній любові з іншою істотою. Годі бурлакувати! Треба скоштувати хоч на схилі віку, яке воно на смак, те подружнє щастя!

І що більше зближався момент першої зустрічі з кандидаткою, то дужче цей його замір зростав насилі, і дужче тіпалося його серце. Це ж бо не те, як ото лежить десь у себе на ліжку, задравши ноги, якийсь старий парубок і мріє, мріє про якусь таку далеку, як хмарка на небі, істоту, хоч, може, й ідеально-прекрасну, але недосяжну. Солодке це може бути видиво, але тільки видиво, омана, сон, не варті уваги поважної людини. До нього ж тепер їхала, реально зближалася зовсім жива жінка, жінка у повному розумінні цього слова, — з пухкенькими руками, з гарними ногами (ногам у жінок Бибик надавав чималого значення), з ямочками на щоках, з грайливими бісиками в очах... Ну, ще там плечі, груди і таке інше. І гаряча, як пекло, кров у всьому тому тілі, що просто запалює чоловіка. Бо тут же можна вже не тільки мріяти, а й рукою за ту ручку взяти, безпосереднім доторком відчути той гаряч, а може, й за щічку з отими ямочками вщипнути... Тож, кажу, Бибик не абияк хвилювався. Ну, але без хвилювання ще ніхто в світі не оженився.

Та, крім, сказати б, загальнолюдського хвилювання, у Бибика було ще й своє осібне: він потерпав за свою ногу. І, може, вперше за ввесь час, після того, як утратив костяну (хоч і з ревматизмом), пожалкував, що це сталося. Але, з другого боку, він тоді не мав би грошей, а жінки ж, як відомо, особливо досвідчені, на літі, на самі костяні ноги теж не дуже квапляться. Отже, те та на те й виходило. Ішов навдалу, на одчай-душі.

Був чистий блакитно-сонячний день. Про такі дні багато вже писано в різних поетичних творах, у романах також, але цей відрізнявся від інших таких тим, що його забарвило додатково оте Бибикове хвилювання, його піднесений настрій, тривожно-тріюмфальне стрибання серця в грудях. Коли він, чисто поголившись, одягнувшись у легкий, як павутинка, тропічний костюмчик, з виложеним поверх нього, навколо шиї коміром білісінької сорочки, з краєчком білої хусточки в кешенці на грудях (наче там сів білий метелик), вийшов до автобусної зупинки, то йому той чистий день показався чистішим, блакитне й теж чисте, як погляд невинної дитини, небо показалося блакитнішим, а сонце... Ну, на сонце йому не можна було глянути! Воно, бісове, ще не дуже гаряче, жартувало трохи, посміхаючись.

— Ага, — здавалось, казало, — і тобі закортіло женитись! Ха-ха...

А один чортів горобець так нахабно пролетів повз Бибика, цвірінькнувши, що мало об його носа (тепер цілком поважного, орлиного) крилом не черкнувся. Той аж ціпком з несподіванки на нього вимахнув. Горобця не влучив, а бриля з своєї голови — ясного, як сонце, солом'яного — збив.

Хоч бриля через горобця збив, але серце на спричинника не набігло й трохи (дуже бо добрий був у нього настрій). Та й інші горобці, навіть невидні, вицвірінькували на всю околицю, виповняючи тишу золото-блакитного літнього дня тією розсипчастою цвірінькотнявою. А високо-високо в тому чистому небі величним ширянням ширяв пташиний цар — гірський орел, озирав своїм гострим зором могутнє царство, усі гори й доли, сріблясті ниточки річок та потоків, зелені плями полонин, де паслися гірські сарни...

Але Бибикові цим разом було не до орла: він сам напружено дивився на кінець асфальтового хвоста гірського шляху, що ховався за недалеким пагорком. Звідти мав показатись "сірий хорт" і привезти його щастя. Справді, по якомусь часі "сірий хорт" звідти беззвучно й викотився і, викидаючи, наче пливучи в повітрі, передніми лапами-колесами, швидко став покривати гладенький асфальт, наближатись до самітного чоловіка (Бибика), що чекав на зупинці. Блиснув проти сонця склом переду, як очима-окулярами лупнув, і плавко привернув до хідника зупинки. Тільки загарчав гальмами, зідхнув, зупиняючись.

Відчинились двері, і всі пасажири почали виходити: це була кінцева зупинка. Гляне Бибик, аж так: разом з іншими випурхнула з автобуса не просто жінка, а щось таке, як яснокрилий метелик. Блондинка (власне, волосся платинового кольору, пофарбоване, безперечно), у ясній, з балеркою, синій, з білими крапочками, як дрібні квіти конвалії сукні. Розгорнутою газетою в повітрі, наче віялом, помахує. А очима зирк-зирк на всі боки.

Бибик зразу ж таки до неї: так і так, мовляв, я

той, що ви до нього приїхали.. Бибик. Бибик Василь...

Казав — і власного голосу не чув — так його серце гупало.

Пані зробила здивовані очі. Великі, чудові очі, з модно-видовженими віями, з піднесеними повіками. Але головне було в тих очах — чарівна сріблястість, наче накапана з неба, — краса, що її ні в якому сальоні краси не зробили. І Бибик миттю цю красу своєї нареченої оцінив. Коса теж була зачесана так, як було на світлині, — пиріжком назад завернута, і кольором якраз до тих очей підходила. Правда, як уже казано, це не був її натуральний колір, не виключено, що під плятиною ховалась якась там доза сивини, але Бибик був уже в такому віці, коли люди обох статей роблять певну знижку на красу, тим і поглянув на це, як кажуть, крізь пальці.

Була трохи вища за нього, тож він інстинктовно взяв витягати шию з пліч, як півень, кукурікаючи.

А пані вже прямо, бентежливо глянула йому в вічі.

— Ах! — каже. — Так це ви? Дуже - дуже приємно познайомитись.

І подала ручку в мереживній рукавичці, війнула йому в обличчя пахощами.

Як він тоді відгукнувся на це "дуже - дуже приємно познайомитись", Бибик і пізніше, як не силкувався, не міг пригадати. Це був якийсь вихор утіхи! Та й пані, як зразу ж таки й виявилось, була така балакуча, що він навряд чи й устиг тоді щось почленоване вимовити. Не жінка, а якесь торохтьоло. Вона торохтіла, як зірвалася з припону, а він поспішав за нею тільки виразом обличчя та грою своїх строго-сталевих очей. Ольга — будемо далі називати її так — похопилась пояснити, чому вона пішла на такий шлях знайомства — через газету. Щоб він не подумав бозна-чого. Наші ж люди живуть розпорошено серед чужинців, і немає майже ніяких можливостей знайомитись безпосередньо. Єдиний шлях для цього — газета... Отже, повторила, щоб він не подумав, що вона якась непорядна абощо.

— Це нестеменна правда, — нарешті вставив і Бибик: — газета — єдиний шлях у наших умовах...

І витяг шию з пліч якомога вище. А що тим часом спритомнів після першого удару, то й зразу ж подумав про свою кульгавість — як Ольга до цього поставиться. Чи не погордує ним, шкандибою? Та довго над цим думати ніколи було: треба було вести даму до готелю. І він, сказавши про це, ступнув своєю дерев'янкою, мов у скіпець. Ольга, справді, скосила на його ногу око, але вдала, що нічого не помітила.

— Делікатна, мабуть, — подумав з приємністю Бибик, — вихована...

І, владно перехопивши тепер розмову, і собі взяв насамперед пояснювати, що з його ногою, підкреслив, що з цього джерела походять і його тисячі.

Та Ольга не дала навіть йому докінчити:

— А мені байдужісінько... Аби вдача була добра... Вдача й душа — головне в подружньому житті, а нога... Вас же не треба носити на руках? — пожартувала. І посміхнулась так, що більше не треба було на цю тему говорити, — засвітила сріблом очей, заграла ямочками щік.

У готелі він завів її до найнятої наперед кімнати, частини фешенебельного мешкання, другою частиною якого була його кімната. А господареві сказав, що це приїхала його дружина. Має відпуск на роботі і тепер приїхала. Сказав так, аби щось сказати, бож сам господар ніяких пояснень не вимагав. Для нього важливо було, що пожилець заплатив наперед за місяць.

Показав Бибик Ользі кімнату, пояснив, як користуватись водою, холодною й гарячою, а сам вийшов, щоб дати їй змогу помитися з дороги, передягнутися. Ольга, зачиняючи за ним двері, мило посміхнулась і навіть, як йому показалось, грацій-но присіла, як це тепер роблять тільки акторки на сцені в старих п'єсах. Бибик з приємністю це відзначив, бо виходило, що він не помилився, визначивши з самого початку її як вихованку, культурну.

Вийшов на веранду, де тепер стояв приємний холодок, щоб тим часом більш-менш спокійно обміркувати те, що сталось. Холодок, як любляча рука коханої, обійняв його всього, доторкнувся до чола й розхристаних грудей та став збирати з них піт. Бибик хусточкою йому допоміг — витер і чоло й груди... Але спокій у його серці й голову не приходив. Та й як можна було заспокоїтись, коли отакий цілком реальний, відчутний досяг! Це ж не те, як ото, мовляв, старий парубок лежить, задравши ноги, і мріє... Ні, тут уже жива пташка була в його руках! І радість понесла його тріюмфально понад долиною, він уже ширяв у високостях не нижче від отого гірського орла. А серце співало в одно: "Є пташка! є пташка!" Виходило, що він, справді, як той орел, упіймав пташку, тільки не для того, щоб її жорстоко роздерти, а щоб... Почуття ніжности до Ольги розпирало йому груди, і він і в голові собі не покладав, щоб міг своїй любій щось болюче зробити, хіба, може, тільки... зацілувати до смерти...

Це його ширяння в високостях обірвала вона ж таки, Ольга, випурхнувши, справді, як та пташка, з своєї кімнати. Була вона освіжена вмиванням, напахчена ще густіше пахощами і інакше одягнена. Цей одяг — коротенька сіренька спідничка, біла блюзочка — підкреслював стрункість її постаті, майже дівочу хупавість талії. На голові мала легенький брилик, на очах темні окуляри, що робили її цікавою незнайомкою.

— Ой, як тут гарно! — зідхнула вона, глянувши спочатку на долину й гору, а потім з вдячністю на того, хто їй цю приємність зробив, тобто на нашого ж таки Бибика.

— Яка краса!

Втішений Бибик тільки повів рукою, показуючи цим величнім жестом широку панораму міжгір'я, і злегка нахилив голову — уклонився: мовляв, "це спеціяльно для вас".

Потім вони пішли до їдальні на сніданок. Було вино, холодна індичина. Бибик мало не по-юнацькому увихався біля своєї дами, сипав грішми. І... і обережно поглядав на сусідні столики, перевіряючи, як інші відпочиванці поставились до того, що він уже не сам...

І так пішли дні за днями. Спали вони нарізно,

кожне в своїй кімнаті, а вдень сходилися, разом снідали, вечеряли, ходили в ліс, лежали на моріжку, що в вінку білоногих берізок. Словом, усі, хто мав очі, завжди бачили їх у парі. І цікаво, що Ольга в цьому розумінні виявилась навіть активніша за нього. Тягла його з собою й тоді, як він, притомлений (бо роки ж таки давалися в знаки), залюбки полежав би насамоті, як давніш, коли був ще без дами. Та Ольга, з легкістю вісімнадцятирічної, свавільно заскакувала до його кімнати, куйовдила йому чуба (хоч його й не густо вже було) і витягала мало не за руку надвір. Немов демонструвала їхнє "подружнє життя" перед іншими. Я взяв слова "подружнє життя" в лапки, бо насправді в сутнішім, прикметнім для подружнього життя, у них довгенько нічого не виходило. Хто з них огинався, важко було сказати. Сторонній суддя швидше поклав би це на карб парубоцької вайлуватости (доводиться вжити цього прикрого слова!) самого Бибика. Він бо, поживши багато років без жінки, майже забув уже, як треба практично, не на парадних зустрічах, а десь удвійку до ніжної половини людського роду підходити.

Та от одного вечора, уже майже наприкінці місяця, Ольга так дожартувалася (діло було в Бибиковій кімнаті), що Бибик, втративши властиву йому самообладу, схопив її огребом, цілував, душив і... І хто-зна, що могло б тут статися, якби та ж таки Ольга не тьопнула знеобачка свого нареченого, грубо кажучи, по мармизі. Аж йому іскри в вечірньому присмерку кімнати засвітились. Посковзнувшись дерев'янкою на помості, він упав жалюгідно на своє ліжко.

За віщо?! Чим він її образив?!

А обурена дама стояла посеред кімнати і метала блискавки гнівним поглядом.

— Як ви сміли, пане добродію?! Як ви наважились! Та я вас після цього знати не хочу! Каліка нещасний! Бач чого захотів!

Каліка!? Нещасний Бибик не йняв віри своїм вухам, не знав, що їй сказати. Каліка? А спочатку ж казала, що їй байдужісінько!

— Каліка! Каліка! Йолоп...

І пішла сипати, як з рукава, використовуючи трохи чи не ввесь асортимент, що його мають про такі випадки українські жінки.

Бідолаха затулив вуха і заплющив очі, щоб нічого цього не чути й не бачити. А тим часом Ольга крутнулась дзиґою і зашуміла з кімнати.

Довго не спав тієї ночі Бибик, з гіркістю в серці обмірковуючи незбагненну таємницю жіночої поведінки. Справді таки Сфінкс, найтаємничіший з усіх Сфінксів! Сама жартувала, зачіпала, а як спробував, — отак заїхала! Гм... Спочатку був лютий-прелютий, а потім потроху став "відходити". А вранці підійшов обережно до Ольжиних дверей і обережно постукав. Думка була, видима річ, помиритись. Та яке ж було його здивування, коли замість Ольги на цей стук відгукнувся... господар (він жив у сусідній кімнаті).

— Пані сьогодні вдосвіта виїхала, — поінформував Бибика.

— Виїхала?!

Сердега отетерів з несподіванки. Було ж бо ясно, що з одруження нічого не вийшло. Але це було б ще пів біди! Ба більше: він раптом відчув навіть якусь полегкість, що збувся клопоту. Але це, кажу, було б ще пів біди, якби на цьому й скінчилось. А то ж слухайте, що сталося далі! Не встиг наш Бибик і відпочити як слід від пережитого, як сусіль — виклик на суд. Позивала Ольга Н., його недавня наречена. Як? За що? З якої речі? Жінка вона йому чи що? Якась пройда...

Забігав Бибик обурений по кімнаті, на веранду вискочив (а звідти — росяний ранковий краєвид... пахучий туманець... чарівна краса...), ударив дерев'янкою стільця, аж він об бильце трахнувся...

Жінка вона йому чи що?!

Але на суді виявилось, що, згідно з законами штату Мейн, Ольга таки була його жінкою. Чи були між ними справжні подружні відносини, цим суд не цікавився, йому досить було того, що ця пара цілий місяць жила під одним дахом. Це підтвердили всі відпочиванці готелю, а господар згадав ще й Бибикові слова, сказані напочатку, що "це, мовляв, моя жінка приїхала".

І присудили, щоб Бибик віддав своїй колишній дружині половину своїх тисяч. Трохи чи не всю другу половину взяв Бибиків адвокат...

Оце так скінчилася його єдина в житті спроба одружитись. За правдивість усіх подробиць не ручаюсь. За що купив, за те й продаю. Особливо, щодо інтимних подробиць його відносин з тією пройдисвіткою-нареченою — що, мовляв (як він твердив на суді), нічого подружнього між ними не було. Це ж бо все таке, що відбувається здебільшого без свідків.

ВЕЛИКА МЕБЛЬОВА КРАМНИЦЯ БУРЛАКОВА

KELUINATOR

Великий вибір хатніх і конторських меблів.
Електричні прилади та інше.

Читачам "Нових Днів" — спеціяльна увага і знижка.

BURLACOFF'S FURNITURE
619 Queen St. W.
Toronto, Canada.
Tel. EM 8-6812

Ну, а що й наша дружба при цій оказії постраждала, то це можна пояснити підступністю моїх ворогів, таких, як отой поет-апокаліптик, що хотіли мене хоч дружньою рукою із світу згладити. Бо одним краєчком свого сміху я часом і їх зачіпаю. Звідти й той страшний Бибиків крик про вбивство, замір позивати мене, оте брутальне "ти" тощо. Ненатуральне це все було для нього, роблене. Бо він будь-що-будь добряк у душі і до того був моїм щирим другом. Він тоді крикнув так страшно, з витріщеними очима, щоб одним ударом убити в собі почуття дружби, щоб психологічно підготувати ґрунт для ворожої супроти мене акції.

Але до суду справа його позову так і не дійшла. У нього ж уже не було грошей на адвоката! А без цих побрязкачів у цій країні гов-тпру... Боляче тільки мені усвідомлювати, що мій друг хотів моїми латками свої діряві кешені позалатувати. Але й таке буває на цьому грішному світі, де й на дружбу часом не зважають. От був у мене ще інший друг, друкар з фаху. Так він теж позичив у Сірка очей і наприкінці друку зажадав з мене більше грошей, як спочатку умовились. Правда, кажуть, що то йому його жінка в голову натуркала, що взявся дешево, що, мовляв,

тепер же дружби, так сказать,
ані печуть, ані їдять, —
наївна це, дурна химера —
і зовсім інша річ — кар'єра.

В даному разі друкарська...

Від жінок же, кажуть, усе лихо на світі. Недаром М. Гоголь називав їх "ізчадієм аду"! "О жіночки! — писав. — Ізчадіє аду! Від вас усі страждання між чоловіками"...

А ота дурисвітка, Ольга Н., що скористувалась добрими законами штату Мейн і зруйнувала нашого бідного Бибика, хіба не "ізчадіє аду"?

І. Т. РЕБРО

Виразне читання в середній школі

(З досвіду роботи)

Чимало наших читачів нарікають, що в "Нових Днях" нема матеріялів на педагогічні теми. Таких матеріялів на еміграції важко роздобути з тієї причини, що нам, як і кожній еміграції, бракує висококваліфікованих фахівців з цілого ряду ділянок культурного будівництва.

Щоб виповнити цю прогалину і задовольнити попит читачів, які за кваліфікованими статтями, особливо за статтями на теми навчання української мови, шукають — передруковуємо тут статтю учителя середньої школи ч. 10 м. Полтави І. Т. Ребра, яка вміщена в київському журналі "Українська мова в школі". Сподіваємось, що ця стаття стане в пригоді багатьом учителям і батькам, які щиро намагаються навчити своїх дітей української мови.

Редакція

Усне слово є могутнім засобом виховання молоді й передавання їй досвіду та знань.

Особливо важлива роля усного виразного слова в школі. Виразне читання розвиває літературний смак, уяву, сприяє художньому вихованню дітей.

Нам, учителям, часто доводиться чути від учнів, що вони якогось твору або зовсім не зрозуміли, або зрозуміли неправильно, і лише після читання цього твору вчителем, після того, як він зазвучав по-новому, вони побачили те, біля чого раніше проходили з заплющеними очима, відчули в ньому нові звучання, сприйняли нові образи, захопилися ними.

Основні навички виразного читання, вправного володіння усним словом учні повинні винести ще з 1 — 4 клясів школи. На ділі ж виходить, що багато дітей, які закінчують 7 кляс, не лише не вміють виразно читати, а й часто-густо не дотримуються вимог звичайного свідомого, логічного читання. Ще гірше вони деклямують. До того ж в учнів (особливо старших клясів) виробляється байдуже і навіть негативне ставлення до заучування напам'ять віршів, зразків прози й до деклямування їх. Багатьом із них властива фальшива соромливість. З учнів, що намагаються виразно читати (деклямувати), дехто в клясі іронізує, а коли ж хтось читає монотонно, невиразно, — не реагують, немов би так і треба. З такими поглядами й настроями учнів старших клясів важко боротися, важко їх переучувати. Краще закладати фундамент виразного слова ще в початкових клясах школи.

Становлення виразного читання в широкому його розумінні складається з трьох основних етапів: а) свідоме, логічне читання, що включає швидкість, правильність; б) виразне читання; в) художнє читання, що є вищою формою виразного читання. Зрозуміло, що різкої межі між цими трьома етапами єдиного процесу провести не можна: виразне читання не може не включати в себе логічного, свідомого читання; учитель на кожному щаблі навчання наголошує на тій чи іншій стороні єдиного процесу, так: в 1 — 4 клясах школи основну увагу слід приділити опануванню учнями технічної сторони, швидкости й свідомости читання з нескладними моментами інтонування; у 5 — 7 клясах, посилюючи пройдений етап, ставимо ряд нових вимог до виразности читання.

Виразне читання уже не техніка, а мистецтво: воно включає психологічні моменти, вимоги розвитку уяви. Художню уяву можна і треба розвивати в учнів, як і суто технічні навички. Вихованню уяви в учнів сприяють такі засоби: читання художньої літератури, відвідування театру, кіна, музеїв, розгляд творів образотворчого мистецтва (у музеях мистецтва, картинних галеріях), слухання концертів, виступів майстрів художнього слова

(безпосередньо чи радіом). Своїм безпосереднім прикладом і продуманою системою заходів учитель формує й розвиває художню уяву учня на уроках і в позаклясній роботі.

Невірно було б гадати, що можна добре прочитати твір, опанувавши теорію, набувши техніки виразного читання — без почуття, без переживання.

Основне завдання виразного читання — довести до слухача всі найтонші відтінки читаного, що досягається різноманітними засобами, наприклад: паузами, наголосами, інтонаціями.

Паузи у виразному читанні відіграють важливу ролю. Розрізняють паузи граматичні, логічні та психологічні, або художні. Граматичні й логічні паузи доцільно об'єднати в одну групу — логічно-граматичні, бо граматичних пауз від логічних відірвати не можна.

Логічні паузи поділяють мову на мовні такти, ланки — групи слів, зв'язаних змістом та інтонацією.

Логічні паузи часто не збігаються з паузами граматичними.

Опрацьовуючи синтаксу у 6 — 7 клясах, треба обов'язково зосереджувати увагу учнів і на інтонаційному принципі, з'ясувати учням можливу розбіжність між логічними паузами й розділовими знаками.

Ось основні випадки, коли розділові знаки не відповідають інтонації: 1) не робимо зупинки на комі, що ставиться після сполучника перед дієприслівниковим зворотом або підрядним реченням, наприклад: **Оркестр загримів, і, міцно потрясаючи повітря, полинули могутні звуки. Дрібні хвилі зливалися докупи і, мов брили зеленкуватого скла, непомітно підкрадались до берега** (Коцюбинський); 2) у реченнях із вставними словами: **Він, певно, не з нашого села**; 3) при звертанні, коли воно стоїть в середині або в кінці речення, як-от: а) **Неси ж мене, коню, по чистому полю** (Франко). б) **Ти прекрасна, вечірняя зоре** (Л. Українка); 4) часто пауз не робимо в складнопідрядних реченнях, у яких підрядні починаються сполучниками **що, щоб, хто** (здебільшого підрядні додаткові).

Слід звернути увагу й на протилежне явище, коли пауза робиться там, де немає ніякого розділового знака й бути не може. У таких випадках учні, ідучи за інтонацією, ставлять коми. Тому потрібно глибоко опрацювати з учнями матеріял, щоб вони не тільки знали, де треба ставити коми, а й де не треба їх ставити, незважаючи на паузи, і чому.

Найчастіше учні ставлять непотрібні коми в таких випадках:

1) Коли логічна пауза в поширеному реченні розділяє групу підмета й групу присудка, наприклад: **Молодий вояк з перебинтованою головою/ охоче пригостив Данька своїм ніжним тютюнцем** (Гончар);

2) перед єднальним, протиставним сполучником, який сполучує присудки, що визначають дію неодночасну: **Сонце виглянуло із-за хмар / і освітило свіжу від дощу землю;**

3) на місцях фізіологічної паузи, якою виділяються поширені другорядні члени речення (мовтрьох ударів, залежно від інтонації; на крапках (...) — чотири, якщо виражається незакінченість думки, після якої йде нова думка. У кінці абзаца — пауза 4 удари, після заголовка твору — 5 ударів. На письмі рекомендуємо учням позначати паузи умовно позначеннями — сторчовими рисками, наприклад: кома (/), крапка з комою (//) і т. ін. Ці позначення виправдовуються вже хоч би тому, що їх доводиться ставити не тільки там, де є розділові знаки, а й на місцях пауз логічних, що не збігаються з граматичними; учні не повинні забувати й того, що крапкою в кінці речення і в кінці абзаца, заголовка позначаються різні паузи.

Художньою (психологічною — непов'язаною з граматикою) паузою відокремлюються слова, на яких автор хоче зосередити увагу і особливо наголосити. У такому разі пауза робиться після слова, на яке падає наголос, а ще частіше — перед цим словом, щоб відповідно підготовити ґрунт для сприймання, наприклад: а) **Добра чимало наробили, чимало люду / о г о л и л и оці сатрапи ундіра** (Шевченко). б) **Од молдаванина до фіна на всіх язиках / все м о в ч и т ь...** (Шевченко).

У першому реченні пауза перед словом **оголили** фіксує увагу на цьому слові і тим яскравіше підкреслює його протилежність до попереднього висказати таблицю й розібрати з учнями кілька аналогічних прикладів, провести вправи в клясі й дома.

У школах цього недоопрацьовують: ігнорують інтонаційний принцип, тому в роботах учнів зустрічається чимало зайвих ком. Неприпустимою є і друга крайність: прищеплення учням такої думки, що не треба, мовляв, прислухатись до вимови, а писати лише на основі правил пунктуації. Хоч у такому разі увага учнів напружується до краю, ефект не завжди може задовольнити нас: діти не привчаються до виразного читання (логічних пауз), та й неправильно було б заперечувати і інтонації при вивченні розділових знаків: учень не зможе розпізнати характеру питальних, окличних речень, та й не зможе вживати знаків питання, окликів, крапки.

Питання про тривалість пауз ми розв'язуємо орієнтовно так: якщо за одиницю виміру взяти паузу при комі, яка (пауза) дорівнює одному удару (одній чверті, за музичною термінологією), то для крапки потрібно три таких одиниці, для крапки з комою, двокрапки, риски — здебільшого дві, для знаків оклику й питання від одного до ні такти, логічно відокремлені групи слів), наприклад: **Тринадцятого червня 1958 року / в літньому театрі парку "Перемога" міста Полтави / відбулось свято закінчення навчального року / в середніх школах Полтавської області;**

4) після однорідних членів (перелічування) перед дальшим дієсловом: **На півдні і півночі, заході й сході / лунають грізні голоси проти поневолення народів;**

5) У кінці віршованого рядка, хоч за синтаксичною структурою фрази кома й не ставиться: **Ми ступаємо до бою нового / Не за царство тиранів царів...** (Франко).

Усі такі випадки слід графічно відобразити —

слову, набуває іронічного звучання, викриває зміст попередніх дієслів, що показують дії, вчинки сатрапів. Аналогічну функцію виконує психологічна пауза і в другому прикладі.

Психологічними паузами ми підкреслюємо також різні частини твору, що відмінні змістом, настроями, емоціями, як-от у вірші П. Г. Тичини: **Гей, рубали ворогів та по всіх фронтах! /// З криком сів на груди ворон, чорний ворон-птах. ///**

Наголос у нашій мові в основному силовий, але він містить одночасно й елементи висоти тону.

У мові розрізняємо наголоси словесний і логічний. Останній тісно пов'язаний з паузами. Логічними наголосами ми підкреслюємо слова, які вважаємо головними, особливо змістовними в реченні, слова, на які падає основне смислове навантаження. Щоб правильно визначити наголоси, треба глибоко продумати речення, і то не ізольовано, а в контексті. Змістовий принцип визначення наголосу відіграє вирішальну роль: де центр думки, там і логічний наголос. Корисно знати й такі найчастіші випадки розміщення логічних наголосів у реченнях (логічний наголос звичайно збігається з словесним):

1) Логічним наголосом підкреслюється протиставлення: **Гетьте, думи, ви хмари осінні! То ж тепера весна золота!** (Л. Українка).

2) У порівнянні слова, що означають предмети чи явища, які зіставляються, позначаються логічним наголосом: **Мов гарячі зорі, зацвіли літа...** (Малишко).

3) У реченнях з однорідними членами наголоси падають на однорідні члени: **Ми тривожим стратосферу, атомне ядро і сферу...** (Тичина).

4) При непрямому порядку слів під логічний наголос ставимо інверсовані слова: **В сім'ї неподільній братерських народів сини України до щастя ідуть...** (Рильський).

5) У простому реченні під наголосом буває здебільшого присудок (при звичайному порядкові слів): **Сонце світить. Робітник працює.** Але при інверсії: **Світить сонце. Сонце світило ясно.**

6) Коли підмет-іменник керує іншим іменником, наголос переходить на керуване (підпорядковане) слово, наприклад: **Основа миру. Передовики шкіл.**

Щоб з'ясувати учням значення логічного наголосу, ми давали такі вправи: на дошці писали речення і прочитали його кілька разів, підкреслюючи наголосом щоразу інше слово в реченні, від чого зміст речення набуває іншого відтінку. Напишемо для прикладу речення: **Улітку ми їздили на екскурсію до Києва.** Якщо логічний наголос падатиме на перше слово, то цим підкреслюємо, коли відбулась екскурсія. Якщо наголос перенесемо на друге слово, зміст речення змінюється: **ми** їздили, а не хтось інший і так далі.

Бувають речення, у яких доводиться виділяти наголосом декілька слів; в складному реченні буває наголосів нормально не менше двох: **І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій, не забудьте помянути незлим тихим словом.** (Шевченко).

Інтонація. Що треба дати учням з техніки виразного читання? Основне — це правильне інтонування, себто уміння передавати голосом різноманітні відтінки думки й почуття.

Інтонація включає в себе такі основні елементи: висота, сила, темп. Усі вони не існують розрізнено, а щільно між собою пов'язані, бо кожен з мовних тактів має такі елементи, як піднесення, прискорення, посилення, і протилежні їм: зниження, уповільнення, послаблення.

Ритмомелодичне значення розділових знаків. Інтонація при крапці легка — це в основному складання голосу трьома каскадами 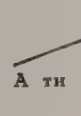

спокійне, глибоке зниження.

Як правило, учні не вміють інтонувати при крапці: голос їх спускається по двох ступенях, тому інтонація набуває характерної монотонности, мінорного забарвлення.

Бувають випадки й неспокійного зниження при крапці, зумовленій змістом тексту, як-от в такому уривку:

"Все од неї (Маланки — І. Р.) тікає, все одцуралось. Був у неї Андрій — цілий вік гризлася з ним, а тепер нема вже й Андрія. Пестила мрію про землю, а земля встала проти неї ворожа, жорстока, збунтувалась і втікла з рук. Як марево поманила і як марево щезла. Лежить холодна і ссе тепер кров..." (Коцюбинський).

У реченнях питальних специфічно питальна інтонація: голос різко підноситься на тому слові, що перебуває під логічним наголосом:

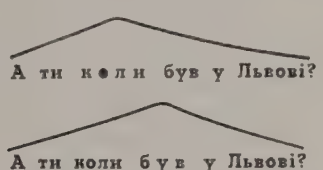

Після кульмінаційного піднесення голос поступово спадає.

Окличні речення вимагають підсилення логічно наголошених слів. Але тут переважає не мелодія, а тембральне забарвлення, бо знак оклику — знак емоційний. Речення "Живий!" можна вимовити з різними тембральними забарвленнями, залежно від змісту, настрою, ставлення автора, читача до зображуваного. Не обов'язково кричати при вимовлянні речення, у кінці якого стоїть знак оклику чи навіть три знаки оклику; навпаки, такі речення можуть бути проказані майже пошепки, але з великою експресією.

Перед двокрапкою темп прискорюється, і голос злегка знижується, обривається: **І лються поклики все далі, вглиб і вшир: "Геть, привиде війни! Хай славен буде мир!"** (Рильський). Коли двокрапка стоїть перед переліком того, що бачать, чують, голос перед двокрапкою іде вгору, після неї чимала пауза, наприклад: **Навколо зазеленіло все: поля, сади і луки.**

Мелодія мови. Мелодія, як термін музичний, визначає музичну думку, виражену за допомогою одноголосного слідування звуків, об'єднаних інтонацією й ритмом.

(Далі на стор. 31-ій)

Петро ГОЛУБЕНКО

З ліричних поезій

Все неначе сниться:
Місто. Кам'яниці.
Незнайомі лиця
і вогні... Вогні...
Наче років з двісті
вже не маю вісті.
Я в чужому місті
десь на чужині.

Туга душу крає,
мов сопілка грає!
Чи про вас згадаю?
Люба, не питай:
Я не сплю ночами,
а думки ключами
Линуть над полями
в рідний, любий край.

Бачу доньку в хаті:
Їй іде вже п'ятий!
"Мамо! Де мій тато?"
І ридаєш ти,
Ломиш білі руки...
О, цей біль розлуки!
Скільки горя й муки
Треба ще знести!

Бачу рідні села:
там тепер пустеля.
Люди — наче тіні
йдуть... Куди ж вони?
Боже, де я? Що ж це?
Чи ж устане сонце?
Чи розвіє сон цей
громом весняним?!?

1943

**
*

У час жорстокий і безрадний
Зустрілись ми на чужині
І все чим жив я і що втратив
Ти нагадала знов мені.

В очах твоїх весна ясніє
І неба рідного блакить.
І знову серце молодіє
І пломеніє: жити! Жить!

З тобою жити! День по дневі
Мов келих випить золотий,
Пізнати розкоші життєві
І прозу буднів перейти!

Моя утіхо! На чужині
Світи мені і не забудь!
Ласкавим сонцем України
Для мене будь!

**
*

Куди б не йшов я, де б не був я —
Одна тривога й запит дум:
Що день прийдешній нам готує?
Кого в тобі тепер знайду?

Що принесеш? Щасливу долю?
Незламну вірність і тепло?
Чи може знову пекло болю
Жалю за тим, що утекло?

Чи будеш ти коханим зором,
Як та зоря ясна зоріть?
Чи тільки блиснеш метеором
На небосхилі моїх літ?

**
*

Не жди! Не дзенькне, не задзвонить
Веселим тоном телефон.
І голос любий не промовить.
Забудь усе, як дивний сон.

Не задзвенить, не заговорить —
Мовчить заклятий телефон!

Мов над могилою страшною
В німій журбі стою над ним.
Я пломенів, я жив тобою,
І все розвіялось, як дим.

**
*

В мерехтіння облич молодих
Ти дивилась в той вечір з журбою,
А музика і танці і сміх, —
Наче хвилі морського прибою.

І пливли, як вінки на воді,
І гойдались "На хвилях Дунаю"
Молоді... І почув я тоді:
"Як же швидко усе це минає!"

І замовк я. Принишк. Похмарнів.
Ти ж казала: "А ви потанцюйте!
Не сумуйте. Лишіть це мені.
А мені молодою не бути".

А мені?.. Пролітають літа,
Як у вирій сполохані птиці!!.
...І оркестр, як живий, заридав...
Серце, серце! Чому ти не з криці!

І гриміла музика тоді,
Наче хвилі морського прибою.
І кружляли, пливли молоді
Мимо нас, як вінки за водою.

Пам'ятники Кобзареві України в Канаді і США

За останні роки зросли українські впливи не тільки в Канаді, де ми маємо цілий ряд українців на посадах голів великих і малих міст (наприклад, Едмонтон, Вінніпеґ, Кенора тощо), членів парляментів окремих провінцій, міністрів провінційних урядів, суддів, федеральних послів і сенаторів, врешті, й міністра праці у федеральному уряді Канади і т. д. Українська мова в Канаді викладається в багатьох університетах, а також в середніх школах трьох провінцій Канади і т. д.

Не буде нескромністю, як скажемо, що українців знають, з ними рахуються і — що найголовніше! — їх поважають, як людей здібних, працьовитих, чесних, як людей, які багато поту і крови пролили, розбудовуючи цю прекрасну країну.

На іншому місці ми друкуємо заклик централі Комітету Українців Канади про будову пам'ятника Тарасові Шевченкові. Пам'ятник буде збудовано на дуже гарній площі міста Вінніпеґу (столиця провінції Манітоба) перед провінційним парляментом. Це найновіший здобуток українців у Канаді.

Трохи відмінним шляхом іде зростання наших впливів у могутнього південного сусіда Канади — у США. Там, на жаль і на сором, українці ще не здобули визначних посад не тільки у федеральному уряді, а навіть і в провінційних урядах чи міських управах. Там наші здобутки просто блискавично зростають лиш у здобуванні щирих прихильників серед найвизначніших державно-політичних діячів США і в найширших колах американського громадянства, що створює надійне підґрунтя для осягів у вищих сферах.

Ці осяги напевне прийдуть у найближчих роках: можна сподіватися, що американські політики, які сьогодні фактично України ще не бачать і — признаймося щиро! — навіть не хочуть її бачити, у скорому часі її мусять побачити і вирватись із-під впливу російсько-жидівських "консультантів". За всі наші невдачі, здебільшого, ми обвинувачуємо себе. Це добра ознака, бо хто ж за нас подбає, як не ми самі? Бачити свої хиби — запорука перемоги. Але у випадку з американцями я б не звалив усю вину на українців. Американці, як нація молода, дуже динамічні в економіці, вони виявили також велике уміння освоїти здобутки світової культури. Та поруч з цим американці винятково неповоротки й реакційні в політиці. У політиці вони, як правило, відстають на ціле покоління. До яких згубних наслідків для Америки і для цілого світу приводить це відставання, ми можемо бачити на прикладі Південної Америки та арабських держав. Мусимо ці речі розуміти і не тратити надії, а тим більше віри у свої сили і здібності.

Справді, українці США уклали багато праці й уміння у здобуванні собі прихильників. Для прикладу взяти хочби уже традиційні сьогодні в США проголошення українського дня і вивішення українських прапорів на будинках великих і малих міст, на будинках штатних легіслятур, молитви і відповідні промови у Конґресі й Сенаті США, що відбувається кожного року в день української самостійности. Це величезний осяг, який дуже непокоїть наших ворогів, але якого не завжди добачаємо і належно оцінюємо ми самі. На жаль, наша преса (за винятком лиш "Свободи") не капіталізує цього нашого великого здобутку.

Найновішим осягом є законопроєкт про будову пам'ятника Тарасові Шевченкові, який уніс у Сенат США сенатор Дж. К. Джевітс. Нижче ми друкуємо повний текст заяви цього сенатора. Цей акт має виняткове значення в розвитку американського розуміння ваги України в міжнародній політиці. Без усякого сумніву можемо твердити також, що будова пам'ятника Кобзареві України у столиці США — найбільший поличник російським імперіялістам усіх кольорів: і червоним у Москві, і білим у Нью-Йорку. Пам'ятник Т. Шевченкові у Вашінґтоні незабаром зробить великий вплив на становище України у міжнародній політиці, матиме він величезний вплив і на становище України і в самому СРСР.

Українцям США треба негайно приступити до реалізації цього справді грандіозного проєкту. Це буде їх найбільший вклад у справу визволення України з-під російської окупації.

В ІМ'Я МАЙБУТНОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В КАНАДІ

... І зорі червоні, як перше плили,
Попливуть і потім; і ти, білолиций,
По синьому небу вийдеш погулять...
... Як над Вавилоном, над його садами,
І над тим, що буде з нашими синами,
Ти вічний без краю! Люблю розмовлять.
("ГАЙДАМАКИ", Т. ШЕВЧЕНКО)

УКРАЇНЦІ КАНАДИ!

Комітет Українців Канади, виконуючи в цій країні перед урядом і суспільно-політичними інституціями обов'язки всеукраїнської краєвої репрезентації та несучи вже повних 18 років великий тягар відповідальности за долю цієї вітки українського народу, звертається до українського громадянства та всіх родів і ступенів його товариств, організацій, установ, об'єднань, церковних громад, станиць економічного характеру, торговельних і промислових, приватних спілок і кооператив, до всіх українських родин, чоловіків, жінок і молоді з гарячим закликом ставати в ряди будівничих пам'ятника-монументу найбільшому Синові України, нашому безсмертному Генієві Тарасові Шевченкові.

Ця мистецька споруда, над якою працює кількадесять наших мистців, буде збудована у Вінніпезі, що географічно розташований у середині країни, та завдяки прихильности до цієї справи урядових чинників, на одній з найкращих площ у Канаді, перед гарним будинком Манітобського Парляменту.

Це вперше, відколи нога української людини ступила на Північно-Американському суходолі, ми, українці Канади, як одна зцілена українська спільнота, будемо реалізувати тут того роду плян у всеукраїнському розмірі.

Між українцями Канади не буде такої людини, якої серце з цього приводу не задрижало б від радости, якої зазнають тільки творці великих історичних цінностей.

Другий крок у тому самому напрямі й того самого історичного значення — буде створення Всеукраїнської Залізної Фундації ім. Тараса Шевченка, якої Чартер ухвалить найближчий Всеканадський Конґрес Українців Канади в липні цього року.

Це той історичний шлях до світлої маибутности, що його нашому поколінню визначає безсмертне Шевченкове Посланіє до живих, мертвих і ненароджених земляків, в Україні й не в Україні сущих, з його святою любов'ю до нас усіх та його ж журбою, щоб ми не запропастили своєї душі, відрікаючись скарбів Української Землі.

Цим нашим закликом відкриваємо, починаючи від 1 березня 1959 року, загальну збірку фондів на пам'ятник Тарасові Шевченкові, сума яких за кошторисом устійнена у 150 тисяч долярів.

До того часу всі українські громади в цілій Канаді повинні мати свої місцеві Шевченківські Комітети. Красвий Шевченківський Комітет буде вибраний на Всеканадському Конґресі.

Технічні питання збіркової кампанії і відповідні вказівки будуть проголошені в чергових повідомленнях.

Хай же Бог Всевишній допомагає нам у цьому великому ділі й утривалить між нами непереможного Шевченкового духа. Без Шевченка наш козацький рід у Канаді звівся би на ніщо й загинув би. Тільки надрядна сила духа Тараса Шевченка буде ґарантією майбутности нашого народу в цій країні, а його пам'ятник — провідною зорею, що своїм ясним спалахом пригадуватиме нашим дітям, внукам і правнукам, хто вони й хто їх нарід, та що вони, на широких автострадах у вільному світі, не сироти й не безбатченки.

І для нас, сучасників, стане легше жити в кліматі великих ідей Шевченка й навідуючись до пам'ятника, у хвилинах нашої радости й скорботи, будемо набирати свіжих сил і віри.

Починаймо ж, Дорогі Земляки, здійснювати нашу спільну задушевну мрію про репрезентативний пам'ятник-монумент Тарасові Шевченкові в Канаді, з таким ентузіязмом і любов'ю, на які це історичне діло заслуговує.

КОМІТЕТ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Президія

о. д-р С. В. Савчук — 1-ий віцепрезидент
о. д-р В. Кушнір — президент
М. Погорецький — 2-ий віцепрезидент і координатор
І. Г. Сирник — ген. секретар

Члени: П. Вах, о. С. Їжик, Г. Кукса, В. Мартинець, д-р Т. Михайлівський, П. Олійницький, проп. Л. Стандрет, Е. Ситник, А. Фіґус.

ПРЕМ'ЄР КАНАДИ ДЖ. ДІФЕНБЕЙКЕР У СПРАВІ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ
(Переклад з англійської мови листа до КУК)

Мені було приємно довідатися, що Комітет Українців Канади в недалекому часі починає збіркову кампанію за фондами на кошти будови пам'ятника в честь великого українського поета й апостола свободи Тараса Шевченка, а також на першу Українську Канадську Фундацію, що мала б фінансувати культурну діяльність Вашого Комітету.

Ці Ваші починання мають для нашої країни, як цілости, велике значення і я без вагання схвалюю їх, особливо для моїх співгромадян українського походження.

Бажаю Вам усім якнайкращих успіхів у кампанії.

Щиро відданий Вам

Джон Діфенбейкер

ПРЕМ'ЄР МАНІТОБИ Д. РОБЛІН ДО КУК

З великою приємністю пересилаю через Вас поздоровлення для громадян українського роду у Манітобі й ґратулюю з нагоди пляну збудувати пам'ятник-монумент Вашому найбільшому поетові Тарасові Шевченкові.

Мені відомо, що багато українських піонерів привозили з собою до Канади твори Шевеченка й вони були для них, у перших тяжких роках їх життя у цій країні, заохотою і підтримкою. Іменем Поета вони називали свої товариства, клюби, будинки, школи й оселі, щоб таким чином віддати йому належну честь. Кожного року вони організовували концерти й вистави, на яких деклямували його поеми.

Все це мало великий вплив на розвиток культури в цій частині Канади й допомагало в розбудові нового й кращого життя. З того погляду можна сміло сказати, що творчість Шевченка була універсальним моральним чинником і це причина, що Шевченко не чужий у Канаді.

Я особисто гордий з того, що пам'ятник-монумент Шевченкові буде збудований на площі Легіслятури нашої Провінції.

Бажаю також поґратулювати Вам при цій нагоді, що в 100-річчя смерти Поета Ви постановили оснувати Українську Канадську Фундацію, з прибутків якої Ви будете розвивати дальше Ваші культурні цінности, що буде мати добрі наслідки для цілої нашої країни.

Думка про здвигнення пам'ятника Шевченка в столичнім місті нашої Провінції, що водночас є центром українського організованого життя Канади, доказує Ваш поступ на шляху до Вашого розвитку.

Усі громадяни українського роду будуть мати нагоду прибути сюди і віддати пошану пам'яті Поета й це дасть краще розуміння й оцінку Вашого культурного уділу в будові нашої Провінції і Канади, як цілости.

Даф Роблін
Прем'єр Манітоби

ТЕКСТ ЗАЯВИ СЕН. ДЖ. К. ДЖЕВІТСА ПРО БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШІНҐТОНІ

"Я зголошую для відповідного скерування законопроєкт, що уповноважував би здвигнення на публічній площі у Вашінґтоні пам'ятника Тарасові Шевченкові, українському національному поетові, який, надхнений американською конституційною демократією, оспівував своєму народові волю і свободу. Пляни пам'ятника і його приміщення будуть схвалені Департаментом внутрішніх справ, Комісії гарних мистецтв і Комісії плянування столиці країни.

Фонди потрібні для здвигнення цього пам'ятника, будуть зібрані публічними збірками протягом п'ятьох років від часу ухвалення цього закону. Я маю запевнення, що не буде труднощів у здобутті цих грошей від понад одного мільйона американців українського походження. Швидке схвалення цього закону вможливило б посвячення цього пам'ятника, або місця під нього, в 1961 році, у день 100-річчя з дня смерти Шевченка.

Тарас Шевченко був співцем свободи. Замолоду він визнав Дж. Вашинґтона за зразок народнього провідника і оспівав його своїм землякам, як справжнього героя і як зразок у їх власних прагненнях до волі.

Прийшов Шевченко на світ, як кріпак у селі неда-

леко ріки Дніпра в серці України в 1814 році; мистецький талант його був швидко визнаний його власником і паном, який узяв його з собою до Петербургу, де віддав його на навчання до вчителя мистецтва. Шевченків талант швидко звернув на себе таку велику увагу, що культурні кола двору Миколи І. потрапили зібрати гроші для викуплення його на волю.

Він продовжував свої мистецькі студії і опісля, 1840 року, видав свою першу книжку "Кобзар", що визначає "Селянський співець". Зібрані в цій книжці поезії викликали широкий відгомін в українському світі своєю ґльорифікацією українського минулого і його контрастом з нестерпною сучасністю. Він висловив свою віру в краще майбутнє свого народу. Потім дуже скоро були видані інші поезії, що поширювали значення Кобзаря.

Шевченко відвідав знов Україну в році 1844, а року 1845 після закінчення навчання в Академії Мистецтв у Петербурзі, він вернувся в Україну і приєднався до гурту молодих людей, які так же само, як і він, захопилися ідеєю федерації вільних слов'янських республік, однією з яких мала бути Україна. За рік Шевченка ув'язнено за його поезії і засуджено на службу в російському дисциплінарному батальйоні в азійських степах із спеціяльним наказом царя, щоб йому не дозволяли писати й малювати. Звільнено його щойно в 1857 році, як він був уже зламаною людиною. Він помер в 1861 році у Петербурзі, напередодні звільнення кріпаків, але ж до самого кінця він не захитався у своїй боротьбі за людську й українську свободу й за людську гідність.

Шевченкова поезія, не зважаючи на всі намагання офіційної цензури, була широко відома в усій окупованій росіянами Україні і вона стала зразком для тих українців, що жили на західніх українських землях, у межах Австро-Угорської Імперії. Для українців у всьому світі його ім'я стало синонімом оборони національної незалежности й демократії, національної взаємозалежности та співпраці і високим праобразом суспільного і національного думання.

Це Шевченкова поезія в 1917 році одушевила український рух за незалежність і підбадьорювала Українську Народню Республіку в її розпачливій боротьбі без сторонньої допомоги в обороні проти агресії російських комуністів. Це Шевченкова поезія підбадьорювала українців, силою включених в СРСР, продовжувати свою боротьбу за волю, а в час другої світової війни збуджувала і скріплювала український рух спротиву однаково, як проти фашизму так і комунізму.

Сьогодні понад один мільйон українців й американців українського походження живе у США. Деякі з них прибули сюди перед першою світовою війною. Інші приїхали після другої світової війни на основі закону про переселення переміщених осіб. Обидві групи стали американськими громадянами і відограють сьогодні свою конструктивну ролю в США. Їхні молоді чоловіки й жінки займають щораз відповідальніші становища в американському житті. Вони ощадні, працьовиті, слухняні законам люди, а кожний зокрема і всі разом розуміють ту ролю, яку Шевченко відограв у розвиткові їх народу, порівнюючи давні демократичні ідеї українців та їхні традиції з часу Другої Української (Козацької) Держави, і навіть ще давніші, до американських ідеалів незалежности, волі і рівности, що їх висловили Джордж Вашінґтон та засновники Американської Республіки.

Справді бажано, щоб пам'ятник такому національному героєві, який навчав американських ідеалів патріотизму і служби людині, стояв у столиці Сполучених Штатів Америки".

Вашінґтон, Д. К., США.

ДІМА

ВІД'ЇЖДЖАЮЧИ З ФРАНЦІЇ...

В день той колеса мов плакали стиха
Й знову ввижались у сірій імлі
Кручі дніпрові...
А потяг наш їхав
В бік — протилежний рідній землі...

Далі і далі на Захід...
Мигтіла
В лісі бліда іще осени мідь,
Віти сосна простягала, хотіла
Ніби сказати: "Куди ти? Не їдь!"

Села замріяні й місто за містом
Мов поспішали в минуле піти...
Франціє, Франціє, земле барвиста!
Тугою будеш у серці цвісти...

Знаю: не раз мене смуток огорне
І за Парижем прокинеться жаль,
Й буде бажання рости непоборне:
Знову побачити Лувр і Версаль...

Далі і далі на Захід...
Шукати
Відблисків щастя, в незнане іти.
Той, хто свою Батьківщину вже втратив, —
Справжнього щастя не зможе знайти.

Тож і колеса мов плакали стиха
Й кручі дніпрові ввижались в імлі
В день незабутній, як потяг наш їхав
В бік —
протилежний
Рідній Землі...

28. X. 1958 р.

Хведосій ЧИЧКА

МАДРИГАЛ ОРХІДЕЙНИЙ*

Поміж квітами злотобілими, за зеленими тайносховами,
Що ліанними живоплотами відгороджені від людей,
На галявині ясносоняшній зупинився я над бузковими,
Неповторними в їх тендітності, черевичками орхідей.

Між солодкою мадресельвою, лігустриною в
білій повені,
На галявині зачаклованій я від пахощів ізнеміг.
І здавалося, що природою черевички ці приготовані
Для білесеньких і гарнесеньких — для незайманих
ваших ніг.

---

* Чотиристопний "сугубий амфібрахій", себто пентон третій.

ДВІ ВАЖЛИВІ НАУКОВІ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО

Є. П. Сластененко: "Риби Чорноморського басейну" і "Риби прісних вод Канади".

І. "Риби Чорноморського басейну"

У квітневому числі нашого журналу за 1956 рік була вже згадка (повідомлення) про вихід у світ великої наукової праці співробітника "Нових Днів" Є. П. Сластененка: "Риби Чорноморського басейну". Ця праця була опублікована в Стамбулі, Туреччина, — турецькою мовою. Передмова до неї подана англійською мовою. Видана ця праця в двох томах, перший том має 555 сторінок, а другий — 205. Книги видані великим форматом — 9,75 цаля на 6,75.

У першому томі згаданої праці про риби Чорноморського басейну подано систематичний опис усіх наявних риб Чорного та Озівського морів разом із прісноводними притоками (ріками), озерами та іншими водоймищами у прилеглих до Чорного моря країнах, як Україна, Румунія, Болгарія, Кавказ та ін. Крім систематики, дано про кожний вид риб опис його біологічних особливостей, подано відомості про міграцію, поширення в просторі, сказано і про економічне значення кожного виду. Окрему увагу приділено в цій праці порівняльним даним, а саме: автор зіставляє рибний світ Чорноморського басейну з морями Каспійським, Аральським, Мармуровим, Егейським та Середземним, а також з Атлянтійським, Північним Крижаним та іншими океанами.

Праця Сластененка — це перший огляд всієї рибної проблеми Чорноморського басейну, доповнений описом всієї фавни цього водного простору. У праці підсумовано майже сторічні дослідження вчених у цій галузі. Як у минулому, так і в цьому столітті появлялися наукові праці, в яких порушувались проблеми Арало-Понто-Каспійського басейну, але всі ті дані підлягали ґрунтовному переглядові на підставі сучасних методів досліджень — експедиційного та індивідуального характеру. Наш учений сім років попрацював над підсумками ревізії цілого комплексу життя в східній частині Середземноморського басейну. Матеріялом до даної праці автора послужили і його власні розвідки, що були результатом його ж дослідів. Ті розвідки друкувалися раніш українською, російською, французькою та італійською мовами.

За висловом автора, Чорне море — це незвичайне в світі море, коли розглядати його з боку фізичних та біологічних особливостей. Воно є великою лабораторією в натуральних умовах, а тому має величезне значення з погляду пізнання життя, його розвитку і впливів середовища на живий світ.

У праці описано аж 250 видів риб, що належать до 20 груп, 57 родин і 123 родів, із них 183 види живе в Чорному морі, опріснених його затоках та лиманах рік, а 125 видів в Озівському морі, з яких лише 60 постійно перебуває в цьому морі. У тексті даються таблиці для визначення родин, родів та видів риб, а також 142 ілюстрації. В кінці першого тому цієї праці вміщено таблицю риб басейну за категоріями риб: прісноводних — 40%, солонуватоводних — 13%, а морських — 47%.

Другий том цієї праці, що має 205 сторінок, складається з шести розділів. У **першому** розділі дається ґрунтовний історичний огляд досліджень Чорного та Озівського морів за останнє сторіччя, а крім того — зведені відомості з давніших часів, починаючи від 7-го віку до Р. Х. Дані про риби до Р. Х. взято з творів стародавніх письменників Греції і Риму, а саме з творів, знайдених на місці стародавніх колоній, як Олівія та інші причорноморські селища. Автор поділяє дослідження Чорного моря на чотири періоди, а останній із них, сучасний, він називає науковопромисловим.

У **другому** розділі подається гідрологічний нарис моря, його рельєф з величезними глибинами, такими характеристичними для Чорного моря, особливо коли порівнювати його до мілководного Озівського моря. Тут подається як рівень цих морів, так і температурний режим у різні пори року та в різних місцях і шарах. Далі подаються відомості про солоність цих наших морів, які називає автор солонуватими, себто відносить їх до проміжних за своїм характером між дійсно солоними морями та прісноводними басейнами. Так само описано й газовий режим цих морів; зазначено, що кисень є тільки у верхніх шарах, а в інших глибинних шарах є багато сірководню, що є особливістю Чорного моря, бо в інших морях земної кулі його (сірководню) майже немає. Насичені сірководнем маси води в Чорному морі становлять від 85 до 90 відсотків. Такий стан унеможливлює органічне життя у цьому морі нижче 200 метрів від поверхні. Особливостями цього моря є також лужність, прозорість води, колові течії, які ділять усе море на два гідрологічні басейни. У кінці розділу подано мапу цих течій та багато таблиць, в яких подано відомості про окремі гідрологічні фактори.

У **третьому** розділі подається гідробіологія моря, де описано дуже нестійкі гідрологічні умови, що міняються не лише залежно від сезону, а й протягом окремих годин. В силу саме таких умов, органічне життя в цьому морі має особливий характер, отже там живуть такі рослини і тварини (зокрема риби), що змогли пристосуватись до тих мінливих умов. Тут же подано відомості про загальний вилов морської та іншої риби в Чорному та Озівському морях в цілому, по зонах та з поділом на породи риб, про значення різних риб для людини-споживача, а також таблиці з даними про час нересту риб, про розміри ікринок окремих видів риб та про розмножуваність їх, додана й біологічна клясифікація, біоценези моря тощо.

У розділі **четвертому** подаються таблиці про склад фавни в кожному морі зокрема — Чорному і Озівському. Вся фавна, відповідно до її походження, поділяється на такі категорії:

а) релікти стародавньо - понтійської солонуватоводної;

б) середземноморські види, що населюють Чорне море від встановлення зв'язку його з Середземним;

в) прісноводні види, що живуть у прісних та солонуватих водах.

Міграція риб до Чорного моря з Середземного, яка почалася ще з давніх часів, продовжується — в деякими перервами — і дотепер. У книзі вказано на причини, які перешкоджають міґрації та натуралізації більшости середземноморських видів риб в Чорному морі — це насиченість глибинних шарів цього моря сірководнем, мілководність Дарданел та Босфору, низька середньорічна температура та більша солоність Чорного моря за солоність Середземного. У Чорному морі натуралізуються тільки ті види риб, що у всіх своїх стадіях розвитку перебувають у горішніх шарах води чи поблизу берегів, де немає сірководню.

У **п'ятому** розділі подається зоогеографічний нарис Чорноморської фавністичної округи, як частини Середземноморської підобласти, названо її характеристичні особливості та вперше поділено фавністичні зони. Таких зон нараховано 13, п'ять морських, а вісім прісноводних. До морських зон зараховано такі: 1) Одеську, або Північно-західню; 2) Озівську; 3) Кавказьку; 4) Прибосфорську та 5) Еґейську, а до зон прісноводних: 1) Дунайсько-Дністерську; 2) Дніпро-Бузьку; 3) Донську; 4) Кубано-Кримську; 5) Колхидсько-Анатолійську; 6) Босфорську; 7) Північно-еґейську та 8) Малоазійську.

Як підсумок, подаються такі таблиці: 1) порівняльна таблиця видів риб у Чорному, Озівському, Каспійському, Аральському, Мармуровому, Еґейському, Середземному, Північному та Балтійському морях і в Атлянтійському океані; 2) порівняльна таблиця видів риб у річках, що впадають у Чорне і Озівське моря; 3) таблиця кількости родин, родів та видів за їх походженням, себто морських, солонуватоводних та прісноводних.

У розділі **сьомому** дається огляд геологічної (четвертинної) історії Чорного моря, яка (історія) характеризується повторюваними змінами періодів опріснення і осолення моря, бо протягом цього періоду історії Чорного моря воно два рази було озером і два рази морем. Ці моря-озера відомі в науці під такими назвами: Давньоевксинське, Тирренське, Новоевксинське та сучасне Чорне. (Див. "Нові Дні", ч. 52).

У праці, крім того, накреслено прогнози майбутніх хемічних та біологічних змін у Чорному морі. Так, у процесі осолення морська фавна буде збільшуватись на середземноморські елементи, з одного боку, і утворювати нові біологічні форми в окремих дільницях моря з наявних місцевих видів, з другого.

Походження сірководню в Чорному морі в науці остаточно не з'ясоване, тому автор цієї праці лише наводить два різні погляди. Одні вважають, що сірководень витворився в Чорному морі після того, як воно з'єдналося з Середземним, а інші думають, що сірководень був уже в Чорному морі і до з'єднання його з Середземним. На підкріплення останнього припущення дається приклад Каспійського моря, де також уже є сірководень у придонних шарах його глибинних вод. У праці вказано на нові види риб Чорного моря, що проникли сюди протягом останніх десятиліть.

Бібліографія займає в цій праці 16 сторінок з поданням 400 назв джерел, використаних автором у процесі писання цієї праці. Додано і список ілюстрацій, вміщених у праці (індекс займає 17 сторінок).

Цей короткий огляд змісту книг під спільною назвою "Риби Чорноморського басейну" свідчить про те, що маємо справу з великою і дуже важливою науковою працею нашого вченого. У цій книзі подається в повному обсязі ввесь комплекс життя в басейні, описані хемічні й фізичні особливості його та подано всю історію Чорного моря.

Здається, що всім ясно, як бажано було б видати цю працю українською мовою, бодай у скороченому вигляді. "Націоналістичної" деклямації — "Чорне море — наше море!" в наші часи абсолютно мало... Кому-кому, а нашим землякам цікаво було б почитати, а декому — і не тільки почитати! — книгу з такими даними про наші моря і їх притоки та озера на українській землі.

У турецькому урядовому журналі ч. 6-7 за 1956 рік, сторінка 5, була вміщена перша рецензія на працю Сластененка "Риби Чорноморського басейну". В рецензії сказано, що це найкраща наукова праця з усіх, що дотепер були видані на цю тему в цілому світі.

Книгу "Риби Чорноморського басейну" (турецькою мовою) можна купити, вдавшись до видавництва "Нові Дні" (Ціна книги — $ 20.00).

II. "Риби прісних вод Канади"

Нещодавно, 1958 р., в Канаді вийшла англійською мовою монографія Є. П. Сластененка під такою назвою: "The Fresh-water Fishes of Canada". Книга ця є першим описом усіх прісноводних риб

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ "НОВІ ДНІ"

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.
Ціна за річник 5.00

"СОНЯШНИК"

Два річники в одній книжці (роки 1956-1957), 440 сторінок друку, у гарній полотняній оправі, золоте тиснення, ціна книжки 6.50

За один річник, 220 сторінок друку, гарна полотняна оправа, золоте тиснення, — ціна за книжку 4.50

Купіть для вашої дитини річник "Соняшника" — матимете найкращу дитячу книжку з різноманітним матеріялом, з багатьма ілюстраціями, чимало з яких виконані у двох кольорах, написана гарною мовою, сучасним правописом. Річник "Соняшника" позбавить клопоту — "Що дати почитати дитині?.."

Купимо чи заміняємо "Нові Дні" ч. 2 (березень, 1950 р.) і ч. 7 (серпень, 1950 р.). Потребуємо цих чисел для поповнення річників.

Адміністрація.

Канади. У цій книзі кожний дослідник, учитель, студент, комерційний чи звичайний рибалка знайде всі відомості про риби, які живуть у канадських водах. Як і в попередній своїй праці, виданій турецькою мовою (про риби Чорноморського басейну), автор наводить таблиці для визначення родин, родів та видів риб, а також дає опис їх. Як можна бачити з цієї книги, в канадських водах живе 185 видів риб, що належать до 27 родів і 27 родин.

Про кожний вид наведено такі детальні дані: наукова латинська та англійська назви, література, у якій розглядається даний вид риб, опис його характеристичних ознак, розміри, вага, темп росту і максимальний вік (довгота життя), поширеність (де водиться) взагалі і в водах Канади та США зокрема, а далі біологічні відомості — розмноження, чим живиться, міграція, а також способи лову та різні дані про якість риби.

Після цих відомостей ідуть такі додаткові розділи: а) Таблиця розміщення окремих видів по провінціях та водних басейнах Канади, як Атлянтійський, Північний Крижаний та Тихий океани, басейн Великих озер. Ці відомості подано на те, щоб кожен канадець міг легко знайти дані про види риб у його місцевості чи всій провінції. б) Пояснення наукових термінів, ужитих у книзі, та з'ясування методів вивчення риб. в) Список літератури з рибознавства — про риби Канади і США. г) Індекс наукових та звичайних англійських назв риб.

Ця книга має 385 сторінок, постачена великою кількістю ілюстрацій (138 малюнків), а під кожним малюнком дається відповідний нумер, латинська та англійська назви.

Авторові належить пальма первенства у здійсненні цього задуму: він бо перший дав повний опис усіх прісноводних риб Канади. Книга написана в доступній формі, ясно і стисло, її з інтересом може читати кожний, хто хоче знати життя канадських риб і їх промислово-економічні ресурси. Праця розрахована як на дослідників, учителів і студентів, так і на підприємців та аматорів.

Як наукова праця-монографія про риби Канади і США, ця книга має наукове значення, що виходить поза межі цих країн, а тому кожний дослідник-рибознавець в Європі, Азії та на інших континентах повинен мати її в своєму фонді. Такого комплексного характеру і наукового формату праця цілком заслуговує на те, щоб бути настільною книгою всіх науковців у цій галузі, науковців усіх країн.

Дмитро Кислиця

Ціна книги в продажу — $15.00. Замовлення з грошовими переказами можна надсилати на таку адресу:

E. P. Slastenenko,
827 Manning Ave.,
Toronto, Ont., Canada

З ПРЕСИ

Тижневик **"Наш Клич"** (Буенос Айрес, Аргентина) у числі від 20 листопада, 1958 року друкує статтю відомого українського журналіста Дм. Андрієвського (ця стаття раніш друкувалась у тижневику "Українське Слово", Париж), у якій автор розглядає зміну тактики кремлівських володарів по смерті Сталіна. Ця тактика тепер виявляється в намаганні дискредитувати еміграцію, але це робиться вельми підло і примітивно. Автор розглядає відому брошуру Ю. Смолича і інші пасквілі. Подаємо тут уривок із статті Дм. Андрієвського, вважаючи, що коментарів вона не потребує.

Уривок передруковуємо без жодних редакційних правок.

"Читаючи писанину Смолича, набираєш враження, що автор її або не має поняття про те, що пише, або числить на повну непоінформованість читачів. Але ж його брошура призначена для емігрантів, які живуть у вільному світі і знають правду ліпше, як сов. громадянин! В такому разі, автор призначив її для "скінчених туманів" чи людей, докраю здеморалізованих. Це смердяковщина чистої води, яка може дорівняти хіба халтурі другого автора, що пише з-закордону і звертається до сов. читача. Маємо на думці статтю "Лицарі зради і шахрайства", друковану в сов. журналі "Жовтень" ч. 7, за 1958 та підписану Т. Львівським, який мешкає в Нью Йорку.

В цій статті не тяжко пізнати одного відомого літератора, який за свій вік побував в усіх українських угрупуваннях, щоб вкінці опинитись на службі у большевиків; це його — стиль талановитого графомана, його моральне обличчя вродженого "смердякова". Він бавиться брехнею, пишучи, що на мапах проф. Кубійовича кордони України сягають "за Варшаву і за Москву" як також загортають Тбілісі; що так зв. Паризький Бльок, до якого росіяни не входять зовсім, "є опанований білогвардійщиною", що національна позика Українського Державного Центру призначена "на будову військових кораблів". Виписувати і друкувати подібні пісенітниці, це значить — кпити з читача і видавця. Але бідний сов. громадянин, якого систематично, як індика, напихають брехнею, не буде здивований і твердженнями Львівського.

Смердюковське обличчя автора вповні виступає в характеристиках окремих груп з еміграції. Під його пером "борці-журналісти пахнуть на сто гонів сивухою, агентурою, брехнею і підлабузництвом до кожного, хто скуповує пера і сумління".

Хто мав нагоду стикатися з автором цього пашквіля, той не може не пізнати в щойно змальованім образі українського журналіста автопортрет. Починаючи з його рідної Волині, через Париж, через Берлін і аж до Нью-Йорку простяглась біографія т о г о з атрофованим моральним почуттям автора. Бідні ті часописи, які мусять друкувати його писанину, писанину розложеного до краю "смердякова".

Ми навели цих пару прикладів, щоб на них показати нову тактику Совєтів супроти української еміграції. В тій тактиці "смердюковщина", як також в тій культурній "малоросійщині", що її плекають Совєти в Україні, виживається "хрущовщина". Чи зміна тактики Совєтів на відтинках політики й культури у порівнянні з тактикою Сталіна є полегшою чи погіршенням положення для України і для української еміграції? Тяжко сказати щось певне. В кожному разі, наколи Україна і її еміграція пережили і не заломились під тягарем сталінізму, тим більше вони вистоять і перед хрущовщиною".

ІВАН ГНАТИШИН — НОВИЙ СЕНАТОР-УКРАЇНЕЦЬ У КАНАДІ

Прем'єр Канади Джон Діфенбейкер на початку ц. р. призначив у Сенат Канади українця Івана Гнатишина. Як відомо, у Канаді в сенат (Верхня Палата) не обирають, а призначують. Раз призначений у сенат залишається членом аж до смерти. Досі в сенаті був лиш один українець В. Вал, тепер ми маємо вже двох сенаторів. Це черговий великий політичний здобуток українців у Канаді.

Хочемо познайомити наших читачів з новим нашим сенатором.

Сенатор Іван Гнатишин народився в Україні 20 січня 1907 року. У Канаду його привезли шестимісячною дитиною. Приїхав він у Канаду з матір'ю, бо батько виїхав раніш, щоб підшукати шмат доброї землі, яка б забезпечила його родину. Таке місце батько нашого сенатора Михайло Гнатишин знайшов за три милі від м. Канори в провінції Саскачеван на Заході Канади. Тут і виріс майбутній сенатор, здобув початкову освіту, середню здобув у м. Йорктоні, а потім закінчив учительські курси в Саскатуні, після чого рік учителював.

Та молодого Івана цікавила дальша освіта. Він вступає в Саскачеванський університет. Учитись було важко і юнак мусів літом заробляти вчителюванням, щоб учитися зимою. Та все таки бажання вчитись і добрі здібності перемагають усі труднощі: 1930 року він закінчив філософський факультет, а в 1932 році — юридичний. З того ж року і розпочав свою адвокатську кар'єру — спочатку в чужій фірмі, а від 1942 року у власній.

Ще в університеті майбутній сенатор виявив чималі здібності, він був визначним промовцем, здобув перемогу у змаганні промовців і виступав від свого університету у змаганнях з університетом Нової Зеляндії.

Маючи гарні здібності промовця, адвокат І. Гнатишин включається в політичне життя Канади. Він вступає в Прогресивно-Консервативну партію. Він цієї партії він багато разів кандидував до Федерального парляменту, до Саскачеванської легіслятури тощо, але жодного разу успіху не мав. Причина, очевидно, не в самому кандидатові, а в партії, яка тоді не мала успіху в Канаді взагалі, а на Заході особливо. Але Іван Гнатишин не розчаровувався — він послідовно стояв на позиціях своєї партії. Його участь у парфенбейкера, який пізніше став літійній праці зблизила до Дж. Дідером партії, а в передостанніх виборах, коли консервати перемогли, очолив уряд Канади. Іван Гнатишин і Джон Діфенбейкер вже давно стали близькими приятелями.

Сенатор І. Гнатишин одружений (з Галею Піць, 1931 р.), має четверо дітей, двоє з яких уже закінчили університети. Родина Гнатишиних була завжди активна в українському громадському та церковному житті, всі були активними членами української православної парафії св. Духа в Саскатуні і в організації СУС (Союз Українських Самостійників). На протязі 11 років сенатор І. Гнатишин був членом дирекції Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні, у якому він у студентські часи сам вихохувався на доброго громадянина Канади і на доброго українця.

Призначення Івана Гнатишина на сенатора викликало радість усіх українців Канади: цим зміцнюються наші позиції в столиці

нашої країни, цим уряд Канади ще раз підкреслив свою повагу й довіру до українців, які так багато зробили для розбудови Канади. Ми певні, що наш новий сенатор виправдає і довір'я уряду Канади, і надії українців. Ми від імені всіх наших читачів і співробітників вітаємо нашого дорогого земляка з політичним осягом і з найбільшою почестю та бажаємо йому і всій його родині найбільших успіхів! **Редакція**

ПРЕСА ПРО СЕНАТОРА ГНАТИШИНА

Саскатунський щоденник "Стар-Финікс" у редакційній "Сенатор Гнатишин" пише:

"Призначення п. Івана Гнатишина, К.Р., сенатором Канади заслужене і так його зустріли в Саскатуні і поза ним, і то без різниці на партійну приналежність та партійні міркування. Про пошану, з якою ставляться до п. Гнатишина, можна судити з того, що він є президентом Саскатунського товариства адвокатів. Головна основа його призначення до Червоної Палати (так часом називають сенат через те, що підлога сенатської палати покрита червоним килимом) лежить у тому, що п. Гнатишин походить з України, і те, що прем'єр Діфенбейкер покликав його до сенату як першого українця з Саскачевану, є признанням тієї великої ролі, яку канадські українці відограли і продовжують відограватися в цій зростаючій країні. Часто говорилося в минулому, але не зашкодить повторити й цим разом, що Канада є справді країною нагод для пильних і працьовитих, а перш за все для всіх людей серця і розуму, незалежно від їх національного походження.

Розуміється, назначення п. Гнатишина має своє політичне забарвлення, що його мають і всі назначення до сенату Канади. Та все таки, в своїй політичній діяльності він служив своїй партії вірно й добре, і він ніколи, скільки нам відомо, не знижувався до гострого політичного партизанства ради своєї партії. Пан Гнатишин перший сенатор з міста Саскатуну і це також тішить нас. Ті, що його знають, цілковито свідомі того, що свою більшу увагу він присвячував своїй власній громаді і нема сумніву, що воно буде так і далі. Газета "Стар-Финікс" прилучується до багатьох приятелів сенатора Гнатишина в ґратуляції з нагоди його призначення, упевнена в вірі, що він і надалі присвячуватиме свої здібності для того, щоб двигнути вперед як загально-державні, так і місцеві інтереси".

Іван Багряний у Торонті

Приїзд. Визначний український письменник, голова УНРади Іван Багряний 2 березня ц. р. прибув (із Детройту, США) в Канаду. На залізничній станції його зустрічали представники різних партій, які входять в УНРаду, представництво УНРади на чолі з ген. М. Садовським, представники духовенства та його численні читачі. Незважаючи на дуже холодну погоду, на станції зібралося яких 120 — 130 осіб. Привітав гостя голова Представництва УНРади ген. М. Садовський. Представники юного ОДУМ-у вітали голову УНРади букетом рож.

Візити Ів. Багряного у Торонті. Вже 3 березня голова УНРади відвідав вищих церковних достойників: архиєпископа Української православної церкви в Канаді Михаїла та єпископа Української католицької церкви Ісидора. Відвідав також і настоятелів православної катедри св. Володимира в Торонті — митрофорного протоієрея П. Самця та прот. Дм. Фотія.

У той же день відвідав редакцію тижневика "Наша Мета" (орган української католицької дієцезії), де відбулася довга й щира розмова з редактором о. Петром Хоминим.

У четвер 5 березня голова УНРади відвідав редакцію тижневика "Вільне Слово", редакцію католицького місячника "Світло", який видають оо. Василіяни, редакцію гетьманського місячника "Батьківщина", де висловив своє співчуття з приводу смерти керівника гетьманського руху гетьманівни М. Скоропадської.

Спільне засідання Представництва УНРади та БУДО відбулось у залі православної катедри св. Володимира в четвер 5 березня. На засіданні голова Представництва ген. М. Садовський привітав голову УНРади, який потім виступив з одногодинною промовою перед зібраними, у якій інформував присутніх про становище в УНРаді і про свої завдання та пляни у США та Канаді.

Родинний вечір членства УРДП, СУЖЕРО та ОДУМ-у для зустрічі з Іваном Багряним, який є не тільки визначним письменником та головою УНРади, а ще й лідером УРДП та почесним головою СУЖЕРО (Союз Українців Жертв Російського Комуністичного Режиму) та одним з найбільших прихильників Об'єднання Демократичної Української Молоді, відбувся в залях катедри св. Володимира у п'ятницю 6 березня.

Вечір було задумано, як родинний. Тому на ньому уникали промов, щоб дати змогу всім членам згаданих організацій особисто розмовляти з своїм лідером. Вечір відкрив голова Кр. Комітету УРДП Ю. Булат. З найкоротшими промовами виступили оо. П. Самець, Д. Фотій, (катедральні настоятелі), о. М. Овчаренко (Зах. Торонто) та о. Ф. Легенюк (Нью-Торонто), ген. М. Садовський та голова осередку УРДП в Торонті п. Любченко, а від СУС-у адвокат Т. Гуменюк. На закінчення вечері Ів. Багряний виступив з промовою, у якій вітав присутніх і дякував їм за увагу.

Юні одумівці вітали гостя квітами. Ці дитячі привіти (промовляли М. Бойко та Оля Романенко) та дитяча подяка письменникові за його прехороші твори для дітей були найзворушливішою частиною вечора.

По вечері Ів. Багряний роздав кілька десятків своєї "Казки про лелек та Павлика-Мандрівника" з автографом кожній дитині.

Від 9-ої години почались танці під оркестру п. Данилюка, а наш шановний гість розмовляв з кожною людиною, яка до нього підходила.

Було присутніх понад двісті осіб. Вечір закінчився коло другої години ночі.

Пресові конференції. У п'ятницю 7 березня в Роял Йорк Готелі відбулась пресова конференція з представниками англомовних щоденників Торонта. На пресову конференцію прибули кореспонденти щоденників "Телеграм", "Торонто Дейлі Стар" та "Глоб енд Мейл", а також редактор польського тижневика "Звіонзковець" п. Гогенкорн. Організував пресову конференцію П. Волиняк, перекладачами були пані Марта Бабич та пастор М. Фесенко.

Жвава розмова з кореспондентами тяглася довший час: від пів третьої до пів п'ятої. Кореспонденти виявили велику зацікавленість літературною працею Ів. Багряного, діяльністю УНРади і взагалі українською проблемою. У суботніх виданнях усіх трьох щоденників Торонта появились дуже прихильні інформації про Україну, а зокрема про Ів. Багряного. Особливо докладно і прихильно було інформовано читачів у "Телеграмі" та в "Торонто Дейлі Стар".

У суботу 7 березня відбулася пресова конференція з українською пресою, на яку прибули такі редактори: проф. В. Іванис ("Український Голос", Вінніпеґ), о. П. Хомин ("Наша Мета", Торонто), пп. Солонинка та Матла ("Гомін України", Торонто), О. Тарнавський ("Вільне Слово", Торонто), д-р С. Росоха ("Новий Шлях", Вінніпеґ), Гр. Мазурик ("Канадійський Фармер", Вінніпеґ), Б. Олександрів ("Молода Україна", Торонто), о. д-р Соловій ("Світло", Торонто).

Керував конференцією П. Волиняк, який представив своїм колегам гостя з Европи і привітав його від усіх редакторів Торонта. Ця зустріч з пресою забрала поверх чотирьох годин, було поставлено цілий ряд питань, на які Ів. Багряний дав вичерпні відповіді. Зустріч з українськими редакторами відбулася в цілком дружній товариській атмосфері. Здається всі редактори, як і сам наш почесний гість, який є одним з найвизначніших наших публіцистів, були цілком вдоволені. Хіба що варто згадати невдоволення редакторів "Гомону України", що був єдиним часописом Торонта, якого не відвідав Ів. Багряний. Звичайно "завинила" в цьому "бідна невістка" — П. Волиняк:

Ред. М. Солонинка: Знаємо, Петре Кузьмовичу, що то ви відмовили п. Багряного, бо він мав намір відвідати нас.

Волиняк: Ні, не так. Я ще при зустрічі з Іваном Павловичем у Нью-Йорку домовився, що ми відвідаємо з ним "Гомін України", бо я ж вам це обіцяв, що коли колись докоряв вам, що ви побоялись показати п. С. Бандеру людям. Та коли 5 березня вийшло чергове число "Гомону України" з дуже неприхильною і непристойною інформацією про приїзд Івана Павловича, то я був справді одним з тих, що відмовляли його від відвідин "Гомону України".

Ред. Солонинка: А то чого? Таж кожен політичний діяч мусить бути готовий читати й слухати не завжди приємні речі! А як ви пишете про нас: чи завжди прихильно?

Вол.: Дуже часто неприхильно, але я волів би, щоб у мене одсохла права рука, якщо б я мав писати сьогодні про п. Ст. Бандеру чи про полк. А. Мельника в стилі й дусі, у якому пишете сьогодні про Ів. Багряного ви і "Новий Шлях"...

Такі розмови в нас відбуваються часто, але вони ніяк не заважили на товариській атмосфері пресової конференції. Побачимо, чи всі редактори напишуть про цю зустріч так, як вони там говорили.

На обох пресконференціях був присутній голова Представництва ВО ген. М. Садовський (пресові конференції влаштовані на доручення Представництва).

Загальний бенкет відбувся у Бальовій залі Роял Йорк Готелю (найбільший готель у Комонвелті) в суботу 7 березня. На бенкеті було присутніх коло 350 осіб. Відкрив бенкет Ю. Булат, товстмайстром був М. Приходько. Вітали гостя: ген. М. Садовський від Представництва, БУДО і громадянства, адв. Романюк від Комітету Українців Канади, С. Підгайний, Галя Романенко від ОДУМ-у (разом з букетом червоних троянд, який піднесли гостеві одумівки Валя Літвінова та Зіна Ліщина). Від Білоруської Національної Ради вітав гостя д-р Грицук.

Стислою, ядерною промовою відповів на це все голова УНРади. Провідною думкою його промови була теза: "Живий про живе й думає". У промові підкреслено молоду силу нашого народу, висловлено цікаві думки про завдання еміґрації і зроблено цілий ряд докорів світовим політикам, які ще й досі не бачать динамічної сили національних визвольних рухів.

Бенкет був дуже культурний, не було на ньому зайвих довгих і некультурних, а через те й нудних, промов: відбулося все точно так, як заплянувало Представництво УНРади та БУДО.

По закінченні бенкету І. П. Багряний довший час розмовляв з гістьми, позував фотографам, фотографувався з багатьма групами гостей тощо.

Бенкет розпочався і кінчився молитвою, яку з доручення присутнього на бенкеті архиєпископа Михаїла прочитали о. Д. Фотій і о. Ф. Легенюк.

Віче в Мессей Голл, яке відбулося в неділю 8 березня зібрало чимало публіки — коло 1200 осіб.

Віче відкрив ген. М. Садовський, головував д-р О. Яворський. У президії були ще В. Чміленко, С. Підгайний та Т. Гуменюк. На вічі зачитано привітальну телеграму від міністра Транспорту провінційного уряду п. Ів. Яремка, який саме тоді був у Лондоні.

Голова УНРади прочитав велику (дві з половиною години!) доповідь, яка складалася з двох частин: 1. Становище в Україні, 2. Становище на еміґрації, зокрема значення УНРади у визвольному русі нашої нації. Доповідь була добре обґрунтована, докладна. На нашу думку, доповідь з успіхом можна скоротити. По доповіді почали ставити запитання, яких було кілька десятків. До речі, більшість з них було написано на машинці, що є доказом, що вони були підготовлені наперед і то одною чи двома особами. Запитання здебільша були дуже провокативні. На всі їх дано вичерпні й винятково дотепні відповіді, які викликали бурю оплесків і сальви сміху в залі. Інколи відповідь складалася з одного слова чи одного найкоротшого речення.

У залі були й "опозиціонери": на правому крилі сиділи так звані "севеушники", а на лівому комуністи. Один з комуністів (і принесла ж його не-

чиста сила в залю!) кричав: "Націоналіст, фашист!" Цього раба Божого дуже ввічливо але рішуче попросив вийти поліцай. Тоді підняли гармідер "севеушники". Їх "попросили" сісти їхні ж сусіди.

Часто чути вирази: "Еміграційна група, яка відкололась від бандерівців і створила так зване "СВУ", складається із "східняків" — це, мовляв, "східняцькі бандерівці". На жаль, воно не так: бешкет у залі робили "лідери" СВУ в числі трьох осіб: двоє з них галичани, а один волиняк (з малої літери, звичайно). Шкода, що в залі не було д-ра Д. Донцова і п. Ст. Бандери — вони б мали нагоду почервоніти за своїх вихованців. Найбільший злочин роблять ті ідейні та організаційні "вожді", які калічать малописьменних молодих людей і скеровують їх на протиукраїнську роботу. Гніватись на цих нещасних виконавців чужої волі не можна — їх тільки треба жаліти.

Відбулась і "рррррреволюційна акція" — прокололи опону в авті, яким приїхав п. Ів. Багряний. Про це врочисто повідомив головуючий на вічі д-р О. Яворський. У залі почулись вислови найбільшого обурення найширших кіл українського громадянства, особливо з західніх областей України.

Та все це, звичайно, не мало значення: все скоро ушухло, віче закінчилось громовим українським гимном і люди, весело говорячи, коло 12-ої ночі розійшлись додому.

Виступи Ів. Багряного в Торонті виявили просто нечувану на еміграції любов до цього нашого визначного письменника й політичного діяча від усіх прошарків еміграції, незалежно від її територіяльного походження, політичної орієнтації та віровизнання. Ів. Багряний, незважаючи на всі брудні "опозиційні" виступи проти нього, може бути справді гордий з цієї любови. Мені здається, що Іван Багряний сьогодні найщасливіша людина на еміграції — його люди щиро люблять і роля його в нашому політичному й культурному житті виняткова.

П. Волиняк

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

для всіх кляс українських шкіл на еміграції:

1. **Л. Деполович**

БУКВАР

Четверте поправлене видання

Ціна: У Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

2. **Петро Волиняк**

БАРВІНОК

Читанка для 2-ої кляси

Третє поправлене й поширене видання

Ціна: у Канаді і США — 1.10 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

3. **Петро Волиняк**

КИЇВ

Читанка для 3-ої кляси

Друге збільшене видання (більший формат, і виразніший та більший шрифт)

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

4. **Петро Волиняк**

ЛАНИ

Читанка для четвертої кляси

Друге поширене й поправлене видання (збільшено кількість сторінок, збільшено шрифт і формат сторінки).

5. **Петро Волиняк**

ДНІПРО

Підручник з історії української літератури і хрестоматія.

Єдиний на еміграції підручник такого типу.
Книжка ілюстрована.

Ціна: у Канаді і США — 1.50 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

6. **Дмитро Кислиця**

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(Фонетика й морфологія).

Підручник пристосований до українських еміграційних шкіл (багато прикладів і завдань).
Сьогодні — це єдиний підручник з української мови на еміграції.

Ціна: у Канаді і США — 1.50 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

Замовляти в "Нових Днях". Школам і книгарням та церковним громадам — відповідна знижка.

ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ В МІННЕАПОЛІСІ

Ще напередодні приїзду Голови УНРади І. П. БАГРЯНОГО до Міннеаполісу газети вмістили нотатку про його приїзд, з відповідними даними про гостя. А увечорі 10 лютого на помешкання пп. д-ра М. М. МЕНЖЕГИ та М. П. МЕНЖЕГИ, у різні години з'явилися кореспонденти трьох найбільших часописів штату Міннесота "The Minneapolis Star", "Minneapolis Morning Tribune", "St. Paul Pioneer Press" і голова УНРади дав інтерв'ю кожному зокрема. Усі три часописи вмістили другого дня ці інтерв'ю на своїх сторінках. У цих інтерв'ю було головно висвітлено питання українського Державного Центру в екзилі, питання підрадянської літератури, радянського режиму, питання Б. Пастернака, питання коекзистенції між комуністичною російською імперією й вільним світом тощо. При розмовах перекладачем був д-р М. М. МЕНЖЕГА.

У четвер 12 лютого через радіо "WDCY" було зроблене спеціяльне переслання за участю голови УНРади та д-ра М. Менжеги. У якому а) було висвітлено становище України та боротьби українського народу за незалежність, б) подано відомості про Українську Національну Раду, її працю та цілі, в) переведено дискусію з слухачами на тему більшовизму й становища в СРСР. Це пересилання тривало рівно 3 години, від 10 год. вечора до 1-ої год. ночі і пройшло з великим успіхом, судячи з відгуків слухачів.

У п'ятницю 13 лютого голова УНРади був принятий губернатором штату Міннесота Орвілом Фріманом. Підчас цієї візити п. Багряний подарував губернаторові свою книгу "The Hunters and the Hunted", та дістав усну сердечну подяку, а згодом, того ж дня п. Орвіл

Фріман переслав спеціяльним кур'єром додому голові УНРади свій подарунок, книгу про Міннесоту, з таким написом:

"Іванові Багряному — з щирою пошаною та найкращими побажаннями з нагоди його візити до Міннесоти! Орвіл Фріман, губернатор Міннесоти; 13 лютого, 1959 року".

Підчас візити супроводив голову УНРади д-р М. М. Менжега.

Увечорі в п'ятницю голова УНРади п. Багряний виступав по телевізії, з телевізійної станції КТСА. З ним разом брав участь в цім телевізійнім виступі д-р М. Менжега. Тема виступу — "Література й письменники під більшовицьким режимом". Про цей виступ були заздалегідь вміщені повідомлення в пресі. Сам виступ був добре підготований і пройшов з успіхом, як і виступ по радіо.

В міжчасі голова УНРади склав візиту філії Українськокго Конгресового Комітету Америки та ОДВУ, в особі голови філії УККА та ОДВУ п. проф. Грановського. Також відбув зустрічі з діячами політичних організацій, у тім УНДС, Союз Українських Ветеранів, Т-ва прихильників УНРади, ОУРДП та Товариства Сприяння Українській Національній Раді.

У суботу увечорі відбувся бенкет, за участю великої кількости присутніх, українського громадянства Ст. Пол.-Міннеаполісу.

У неділю вранці голова УНРади відвідав дві православні церкви — Св. Юрія та Св. Михаїла і був на Службі Божій. о. Володимир Левицький виголосив на честь голови УНРади привітальну промову та було проспівано "многая літа".

У неділю по обіді відбулася доповідь голови УНРади на тему "Батьківщина і ми". Доповідь відбулася при великій кількости присутніх та пройшла з успіхом. Присутніх було 300 осіб — як на Міннеаполіс — це дуже багато.

У понеділок 16 лютого голова УНРади дав інтерв'ю для газети "Міннесота Дейлі". Увечорі мав зустріч із студентами Міннесотського університету.

Ю. Г-ко

Одна американка, яка почула й побачила голову УНРади Івана Багряного на телевізії, зацікавилась його творами і його політичною діяльністю. Ця пані і її чоловік належать до дуже визначних громадян міста Міннеаполіса, вони близькі приятелі одного з американських конгресменів. Вона була також на зустрічі Івана Багряного із студентами Міннесотського університету.

Після цих зустрічей ця пані пішла в книгарню і купила два примірники "Тигроловів" англійською мовою, один з них вислала своєму приятелеві членові Конгресу США, а другий перечитала сама. По прочитанні вона написала Іванові Багряному такого листа:

"Ви зробили цей тиждень пам'ятним своїм виступом по радіо, телевізії й особистою присутністю на каві у Фалвел-Голл.

Ви збудили в нас чимало думок. Дуже приємно мати Ваш роман "Мисливці й польовані" ("Тигролови") та ще й з Вашим автографом. Це чудовий одушевляючий і цілеспрямований роман. Ви написали розповідь про хоробру, ваблючу родину, яка проклала шлях до Західнього (авторка листа погано зорієнтована в географії Сибіру — треба було написати Східнього Ред.), Сибіру, оселилася там і розв'язала важкі проблеми новопоселенців.

Читаючи Ваш роман, ми наче самі їхали, таборували, рибалили й полювали, були смертельно стомлені увечорі, але відсвіжувались на ранок. І це все було нам приємне.

У Вашому романі над усім чорніє зловісна тінь руки Радянського Союзу. Та коли на початку роману відчувається сила її поштовху, то в кінці роману ми відчуваємо її безсилість.

Ми вдячні, що Ви прибули в нашу країну. Ви своїм романом пригадали нам часи 1776 р. (боротьба за американську незалежність. Ред.) Велике майбутнє лежить перед Вами. Ви орудуєте пером, як списом, у боротьбі за Україну та інші поневолені народи. Ви і ті народи — не можете не перемогти. Ви завжди, як і родина Сірків, нагадуєте: "Хоробрі завжди матимуть щастя".

Не забувайте про Америку, плянуючи Ваші майбутні подорожі.

Щиро Ваші

С. Дж. та Дженні Тіс

Так про голову УНРади і про письменника Ів. Багряного пишуть невтральні американці. Порівняйте, що пишуть про нього так звані "націоналісти"...

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШІ, стор. 44, формат: 10 x 7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка роботи Слищенка. Кольоровий друк, обкладинка двокольорова, гарний папір. **Ціна — $0.90.**

РАЙДУГА — збірочка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольорах. **Ціна — $0.35.**

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ І СРІБЛЯСТУ РИБКУ, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка в 2-ох кольорах. **Ціна — $0.40.**

"СОНЕЧКО Й ХМАРИНКА" — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат — 10 x 7 цалів, 33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в двох кольорах. **Ціна — $0.35.**

"РУКАВИЧКА", стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі й гарні ілюстрації, кольоровий друк. **Ціна — $0.40.**

Замовляти в "Нових Днях".

Приймається передплата на дитячий місячний журнал

СОНЯШНИК

Журнал має 20 сторінок друку, багато ілюстрацій, друкується на гарному папері, кольоровий друк.

Передплата на рік:

Канада — 3.00 дол., США — 3,50 дол.,

Австралія й Англія — 20 шіл.

Ціна окремого числа — 30 центів, в Англії й Австралії — 2 шіл.

Замовлення і все листування слати на адресу "Нових Днів".

З ЛІТЕРАТУРНИХ ВЕЧОРІВ "КОЗУБА"

ПАВЛО СТЕП

(Короткий огляд творчости)

Нещодавно Мистецьке Стоваришення "Козуб" улаштувало авторський вечір поета старшої ґенерації Павла Степа. Коротке вступне слово про Павла Степа сказав поет Борис Олександрів, подавши кілька цікавих даних з біографії та про його творчі осяги. Після цього сам автор прочитав віршовану казку "Брати", а Б. Олександрів — жмут ліричних Степових віршів з осіннього циклу. Потім відбулася жвава дискусія над прочитаними творами. Щодо ліричних поезій, то про них автор дістав найбільше схвальних відгуків і то майже без жодних застережень. Зате про казку "Брати" було чимало відмінних від авторових інтерпретацій, хоч були й такі, що цілком погоджувались із способом вислову та з патріотичною настановою автора. Деякі, підкреслюючи її не як казку, а як баляду, — через показ дивовижних понадприродних перевтілень. Дехто закидав наявність дидактичности в кінцевих розділах казки, замість висловити це, мовляв, в образах. У своїх відповідях автор пояснював, що свідомо ставив крапки над "і", бо казка писана для юнацтва, яке без дидактичного розкриття образу може не зрозуміти абож і хибно зрозуміти інтенції автора. Зате щодо прочитаних ліричних поезій підкреслювано, що автор уміло і доцільно користується образовістю вислову, і ці образи здебільшого свіжі й оригінальні, як ось, для прикладу, у вірші "Передосіннє"

— "і шелестять сріблясті бунчуки,
недавно ще зелених очеретів..."

А ось елеґантна пуанта одного з тих віршів:

"Вітри на неї теж не зглянуться
і зірвуть шати залюбки,
та їй з калини ще зостануться
намиста доброго разки."
("Прийшла з усмішками...")

Крім вище згаданого осіннього циклу має Павло Степ готовий до друку цикл "Вигнанське", частина віршів якого написана ще в часі війни в Німеччині. Хоч ці вірші більш характеру настроєвого та філософських роздумувань, проте автор уміє і їм надати образового вислову, як ось початок одного з них:

"Журно тужать скрипки вже осінні,
і циганки у бубни десь б'ють,
так мої то думки в голосінні
цілу ніч мені спать не дають..."

У цьому циклі міцно озивається національно-державницька струна. Під цим оглядом цікавий вірш "Хоч ще навко-о.." (написаний у Німеччині, у 1942 році), мотив якого бренить уже з першої строфи:

"Хоч ще навколо скрізь руїна
і ллються ще струмками сльози й кров,
та мій народ радіє, як дитина,
бо він ім'я загублене знайшов".

В Україні Павло Степ видав кілька книжок (поезії, прозові твори, як також перекладав багато з чужих мов), але, на жаль, їх нема під рукою, тому згадаємо лише те, що він написав на еміґрації.

На еміґрації по Другій війні співпрацював у різних часописах, як от — "Луна", "Наша Пошта" тощо, зредаґував і видав книжку: С. Никорович "Чарівне намисто", збірник для дітей, "Українські народні казки" у 3-х томах тощо. Тепер у Канаді співпрацює в журналах "Нові Дні", "Соняшник", "Молода Україна", "Рідна Школа", "Вільна Україна" тощо, як також містить і в інших періодичних виданнях то дописи, то вірші.

Крім готових до друку кількох збірок поезій, має Павло Степ готову також історичну поему із часу гетьманування Петра Дорошенка "Три дороги", якої один розділ — "Дівочий манастир" минулого року надрукований у "Нових Днях".

Павло Степ не цурається і прози. Тепер працює над повістю і рівночасно пише спогади про свої зустрічі з поетами і письменниками, як також про свої переживання під другим, уже "европейським" окупантом — німцями.

Погляньмо спершу на його більші, епічні твори. Насамперед розглянемо вже друковані твори, як також годиться сказати й про ті, що вже готові до друку. Загально беручи, в усіх творах Павла Степа помітний нахил до алеґоричности і казковости. Цю рису помічаємо в уже надрукованих (у "Нових Днях") — новелі-казці "Кісмет", у казці "Брати-Вдовиченки" та у вірші "Зачарований лицар", як також у вірші "Казкове", що надрукований у "Молодій Україні".

Такий самий казковий характер має і прочитаний на авторському вечорі твір "Брати", що навмисно написаний у стилі барокко, з "поукою" та розкриттям образів, як символів тієї науки.

Отож, придивімось ближче до цих образів. Спочатку — це оповідь про життя одного статечного господаря, що має дружину, двох синів-орлів та доню-красуню. Це життя їх пливе спокійно, це, можна сказати, ідилія, бо ні турбот ні лиха не зазнають вони. І раптом стряслося над ними страшне лихо. Коли дома залишились тільки мати і донька, нападають якісь вороги, схоплюють їх, а ціле подвір'я запалюють. А сини, що були відсутні (один заснув необачно, другий, закоханий, з Мавкою бавиться), хоч і похопились, та було вже запізно, а тут над'їхав батько, що десь подорожував, і скартав їх, завдавши їм сорому — і вони із жалю та гніву обертаються: — "буйним вітром", молодший — "дощем", і вирушають на пошуки неньки і сестри. І фактично дальших змін не стається, бо далі йде лише опис тих дій та руйнацій, що чинять перевтілені брати, але без бажаних наслідків, бо мами й сестри не знаходять... Отут автор згідно приписів барокового стилю — прикрашати і "роз'яснити" до блискучости свій твір, і пояснює його своїми дидактичними науками, цілком розкриваючи образи як символи, що згідно з його задумом мають означати: наші визвольні змагання, поневолення України і нашу ще не скінчену боротьбу за звільнення — матері (символізує Україну) і доні-красуні (символізує нашу рідну мову, що на окупованих землях у своїй публічній службі ввесь час мусить служити інтересам окупанта!).

Тепер придивімся ближче до казки "Брати-Вдовиченки", що надрукована у вересневому числі "Нових Днів" за рік 1956. Недарма автор подає під заголовком у дужках ніби розкриття і назви і свого заміру — "казка для дітей сивуватих". Цим сказано так багато, що автор ніде більше в тексті не потребував удаватися до роз'яснення, ставлення крапки над "і", як це бачимо у згаданій казці-феєрії "Брати". Із самого тексту казки читач бачить, що ті "брати-вдовиченки" — це саме і є наш еміґрантський загал, поділений на "ікс" таборів-напрямків, а "Нечистий", що кожному з них підшіптує суперечні думки, — це аґенти нашого ворога число 1-ше, що їх є рясніше, ніж дехто собі припускає. Щасливий кінець

цієї казки настроює читача оптимістично і якраз протилежно тому, що підшіптує отой "Нечистий". Годиться звернути увагу на ролю тут старшого брата і наймолодшого. Старіший, безперечно, символізує наші старовинні традиції та лагідність предковічну вдачі нашого народу, а молодший — значення духовости та поетичности, що виливається в народній творчості та безпомильне веде шляхами визволення і поступу. Оте впровадження тут мотиву — "зіллятися з природою", розуміти мову природи, підкреслює значення духової творчости як поезії, так і мистецтва взагалі, що ушляхетнює людську вдачу. Слід ще зазначити, що казка хоч і написана прозою, але так званою — ритмічною, яка визначається, сказати б, логічною ритмічністю у побудові речення, а це сприяє легшому сприйманню і легка для читання.

Наостанку годилося б сказати дещо про поему, що вже готова до друку — "Три дороги". Та про не друковані твори не пишуть, тому й ми почекаємо до виходу її з друку.

На закінчення хочу підкреслити темпераментність творчости розглядуваного нами автора. Хоч людина вже й немолода, а проте ми помічаємо молодечий запал його при порушенні всякої теми, — чи буде то поема, чи ліричний вірш: у нього нема "академічного" підходу до теми, а завжди — житьовий, людський і людяний.

Ця риса свідчить, що Павло Степ ще може дати чимало гарних і цікавих творів, а наша громадськість радо сприйматиме і зацікавиться творчістю автора.

ЛЕВКО РОМЕН

ПИСЬМЕННИЦЬКИЙ УСПІХ ІВАНА БАГРЯНОГО

Нашим читачам відомо, що "Тигролови" Ів. Багряного вийшли англійською мовою у трьох країнах: у Канаді, в Англії і в США (у в-ві Сан Мартін Прес у Нью-Йорку).

Книжка мала великий успіх у читача і здобула найкращі оцінки критики. Видавництво Сан Мартін Прес змушене було в найкоротший час повторити своє видання. Але й того не вистачило і саме тепер закінчується третє видання "Тигроловів" у цьому видавництві.

З місяць тому ми вже одержали видання "Тигроловів", голяндською мовою, видане в Утрехті у в-ві "Прізма Бокен". Видання масове, невеликого формату, тираж 200.000 примірників. Переклад голяндською мовою зроблено з американського видання Сан Мартін Прес. Книжка вийшла з друку на початку цього року.

Книжка гарно оформлена, роман має нову назву: "Влюхт ін де Тайга" ("Втеча в тайгу"). На останній сторінці подано портрет автора і біографічні дані: час і місце народження, освіта, заслання та інші репресії російських окупантів, політична діяльність (лідер УРДП тощо), головніші твори.

Цей самий твір готується до друку німецькою мовою у видавництві "Абентоєріше Вельт", де має вийти також масовим тиражем для молоді. Це видання виходить у світ також за договором із нью-йоркським видавництвом Сан Мартін Прес.

У стані підготовки зараз є видання цього твору італійською мовою.

Один нью-йоркський видавець готує "Тигролови" для видання російською мовою.

Як бачимо, "Тигролови" мають величезний успіх — сьогодні тираж цього роману чужими мовами перевищує мільйон примірників! Іван Багряний безперечно увійде в історію нашої літератури, як перший завойовник чужого читача.

Уже перекладено і готується до друку англійською мовою другий визначний твір Івана Багряного — "Сад Гетсиманський". Цей роман має видати одне дуже поважне американське видавництво. Треба сподіватися, що цей твір також матиме великий успіх у читача.

"Сад Гетсиманський" готується також до друку французькою мовою (в Парижі).

Вітаємо Івана Багряного з успіхом! Тішимось цими успіхами, бо успіх українського письменника в чужому світі, який досі був до нас або ворожим, або — в ліпшому випадкові — байдужим — це успіх усієї нації. А поскільки це успіх нації, то було б логічно, щоб так звана "націоналістична" преса передрукувала цю нотатку. Побачимо, чи бандерівці — націоналісти в лапках, чи без лапок. Найближчі числа "Гомону України" і "Шляху Перемоги" переконають у цьому всю українську еміграцію.

П. Вол.

ЗВУКОЗАПИСНА СТУДІЯ "УТА"

142 Second Avenue — New-York, 3 N.Y., USA

— виготовила —

ДОВГОГРАЙНІ ПЛАТІВКИ

1. У виконанні — Йосипа Гірняка:
В. Стефаника: "Сини", О. Вишня: "Чухраїнці", "Чукрен", "Лекції по українознавству".

2. У виконанні — О. Добровольської:
"Народні казки"

Незабаром будуть виготовлені:
1. Казки та байки для дітей дошкільного віку. 2.Твори Шевченка, "Монологи" Гриця Зозулі, 4. "Мойсей" Івана Франка, 5. Пісні чоловічого хору „Думка".

Ціна одної платівки — $3.95

Замовлення слати, залучаючи поштовий переказ або чек на адресу:

UTA Recording's Studios, Inc.
P.O. Box 23, Cooper Station,
New-York 3, N. Y., USA

У Канаді платівки "УТА" можна набувати у представника "УТА":

Mrs. N. Spolska
210 Oakmount Rd.
Toronto 9, Ont., Canada

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпи
Оіл Борнери та направи.

J. KIRICHENKO
134 DOVERCOURT RD.
TORONTO, ONT. **PHONE: LE. 2-8829**

Збудуймо Пластовий Дім у Торонті

ПЛАСТОВА МОЛОДЬ КЛИЧЕ ВАС!

Довгих 47 років наш ПЛАСТ творить і формує у молодих душах непроминальні цінності високої моралі й любови до СВОГО РІДНОГО. У грізних воєнних часах вихованці Пласту вписались золотими буквами на сторінках історії наших визвольних змагань.

Усі матеріяльні вклади, що їх ми колись вчинили на Рідних Землях, пропали, але ПЛАСТ ЗАЛИШИВСЯ ПЛАСТОМ і доніс свої вартості на всі континенти вільного світу, щоб тут дальше СЛУЖИТИ БАТЬКІВЩИНІ.

Висліди праці Пласту на тутешньому терені знайшли повне признання нашої суспільности. Тому Пласт заслуговує на те, щоб ми зацікавилися його життям і діяльністю та допомогли йому створити КРАЩІ УМОВИ ПРАЦІ.

У добі добробуту, коли великі грошові суми мусять знайтися на такі предмети, як радіо, патефон, телевізія, холодильник, авто і т. п., що скоро минаються, кількасот нашої ПЛАСТОВОЇ МОЛОДІ в Торонті душиться у 8-ох малих, темних кімнатах старої хатини з потрісканими стелями і стінами.

ДАЙМО ДОКАЗ, що ми не загрузли ще зовсім у захопленні матеріяльними, проминаючими добрами, що ВИЗНАЄМО й цінимо ВИЩІСТЬ ДУХОВИХ ВАРТОСТЕЙ і готові принести для цих вартостей жертви. ЖЕРТВА для ПЛАСТУ — це ВКЛАД СОБІ, для майбутности нашого народу.

Будівельний Комітет заплянував новий пластовий дім у Торонті, що відповідав би конечним потребам нашої молоді і яким кожний українець міг би гордитися. Кошти будови обчислені на 278.600 долярів.

Ми бажали б, щоб ВИ, дивлячись на цей новий дім, мали право сказати: "Я ПОМІГ ЗБУДУВАТИ ЦЕЙ ДІМ. Моє утривалене ім'я ввійде в історію Пласту. Моє ім'я і пожертва будуть жити вічно в серцях і пам'яті нашої молоді".

Коли члени Будівельного Комітету ВІДВІДАЮТЬ ВАС, ПРИЙМІТЬ ЇХ як добровольців, що крім свого цента, жертвують ще й свій труд і час для цього великого діла: ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДУШІ Й КУЛЬТУРИ.

ОЧІКУЄМО від ВАС ПОЖЕРТВИ, яку людина на Вашім становищі, у Вашому положенні, з Вашим успіхом і досягненнями, повинна дати. І не забувайте: Якщо цього бажаєте, можете сплатити задеклярову пожертву впродовж трьох років.

Віримо, що з Вашою допомогою ми зможемо направити наші спільні занедбання супроти нашої молоді, здвигнути в Торонті гідний **Український Пластовий Дім** та вмістити ВАШЕ ІМ'Я на списку ПОЧЕСНИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ.

ЗА БУДІВЕЛЬНИЙ КОМІТЕТ:

Євген Борис, голова — **Іван Бойчук**, секретар

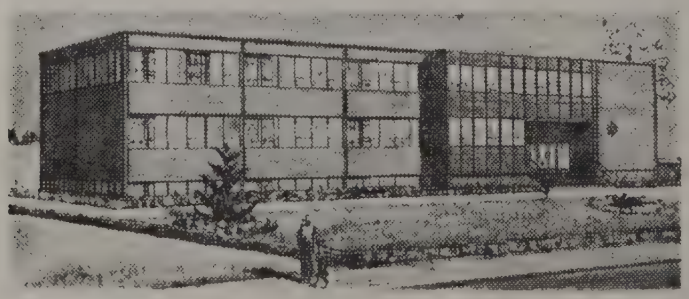

Майбутність кожного народу залежить від його молоді. Тому для власної молоді ніяка жертва не є завелика.

Під таким гаслом проходить у Торонті вже другий місяць збірка фондів на будову Пластового Дому.

Пластова станиця в Торонті нараховує тепер 461 членів: 145 новацтва, 187 юнацтва, 52 старшого пластунства та 77 пластових сеньйорів. Молодь нашої Станиці душиться в тісному приміщенні. **Збудувати для неї відповідний дім — це сьогодні наша найбільша пекуча справа,** не лише з погляду потреб самої пластової молоді, але теж зі загально національної рації.

Слідкуйте за докладнішими повідомленнями про акцію комітету будови Пластового Дому в українських торонтонських тижневиках, у яких появляються теж списки жертводавців.

Не чекайте, поки члени Будівельного Комітету відвідають Вас, щоб просити Вас про пожертву на будову Пластового Дому. Зголосіться самі до Будівельного Комітету і передайте Вашу пожертву, яку людина на Вашім становищі, з Вашим успіхом і Вашими можливостями повинна дати.

АДРЕСА КАНЦЕЛЯРІЇ Комітету УПДому в Торонті:

369 Brock Ave., — Toronto 4, Ont.

Tel.: LE 4-5782

ГОЛОСИ ПРО ПЛАСТ

"Основою майбутности кожного народу є його молодь. Народ, що має тільки багато хлопців і дівчат, які не почувають у собі охоти гуртуватися і разом спільними силами по своїй змозі працювати для майбутности свого народу — такий народ не має молоді і не має майбутности".

Олександер Тисовський — Дрот

"Понадпартійний, традиційний Пласт є втіленням всеукраїнського єднання навколо єдиного для всіх українців ідеалу — Самостійної Соборної України".

Андрій Лівицький

Мих. СИТНИК

МІЙ БАТЬКО

Царство Йому небесне!
М. С.

I

В прижмурених очах сувора ласка,
Під усами усмішка потайна,
І кожне його слово, кожна казка —
Із пам'яти-криниці вирина.

Мене любив, немов би без любови —
Без поцілунків,теплих обіймань.
Свою любов і жертвенність, без слова,
В моє життя вливав він, без вагань.

У пам'яті моїй — глибокі надра,
А в них — багатство давньої весни,
Та я подам лише маленькі кадри
Батьківської любови. Ось вони:

... На полустанку хижа завірюха.
Мороз. Чекання. І по тілі дрож.
Він обгорнув мене своїм кожухом,
Хоч мав я на собі кожух також.

Мені і тепло і соромнувато,
Адже — школяр я, а не дитинча,
Але я не насмілювався сказати, —
Що вже, мовляв, нагрівся, вистача.

... Вантажили зерно біля машини:
На перехресті рук мішка несем,
Несем разом, та важчу половину
На себе батько звалює усе.

І ніяково знов мені, бо ж м'язи —
Це ж не ганчірка у сімнадцять літ:
Я б легко й два мішки підняв відразу,
А може підійняв би й цілий світ.

... Нас зупинила давня трухла кладка —
Через глибоку і шумну ріку,
І треба ж батьку перейти спочатку,
Щоб певно було йти по ній синку.

... Ми за столом. Нам подає матуся, —
Що Бог послав: і м'ясо й хліб, і сіль.
Він непомітно якнайбільший кусень
Перекидає у мою таріль.

II

... Таких багато кадрів призабутих,
Ось ще один, що в серці не замерз, —
Як харч він ніс мені до Інституту,
Здолавши пішки тридцять вісім верст.

І треба вже признатись до останку:
Часом стидався свого батька я, —
Одного разу на перерві ранком
Була зі мною дівчина моя.

Вона — таке розніжене дівчатко
В новім уборі, в пудрі і духах,
А він — в подертих чоботях і латках,
Із хрестиком столітнім на грудях.

Мені б тоді — крізь землю провалитись,
Вона ж сміялась: "Ето твой атец?"
— Ні, я, того... гм... я підлогу мити
Найнявсь, — сказав він. Я стояв, як мрець.

Маленька павза. Серце стало ніби...
Не втерпів я: "Мій батечку, здоров!"
Поцілувались, і запахли хлібом
Його вуста, його чудна любов.

III

... Війна. І плач матусі. Вириджання
Мене на фронт, а на путі — гроза...
Тоді я вперше бачив, при прощанні,
Як виглядає батьківська сльоза.

— Прощай, синок! Іди. Хай Бог — з тобою!
Ні, сядем — на дорогу — для удач...
Ну, йди, а я ще трошечки постою.
Чого, Михайле? Заспокойсь, не плач.

— Візьми ось із собою, сину, хрестик,
Його ще дід твій змалечку носив,
І ти його повинен всюди нести,
Щоб хрестик цей дістав колись твій син.

І я пішов. Я оглядавсь, удосталь
Не надивившись на свій кревний світ,
І довго ще виднілась рідна постать,
Яка, мов прикипіла до воріт.

IV

... Пройшли літа незбагнено і скоро,
На чужині виношу я журу...
Його застрілив мій, котрийсь там, ворог,
Десь — пишуть — за містечком у яру.

А я чомусь живу — із ласки смерти,
Хоч я тепер життя віддать готов —
За чоботи його оті подерті
І за його розстріляну любов.

Січень, 1959 р., Чікаго

Валентина ТКАЧЕНКО

ДЕ ТИ ЖИВЕШ

Де ти живеш, там світле сонце півдня.
Сніги тепер у нас біля Дніпра.
Ніде й листка зеленого не видно,
Скупа відлигою зими пора.

Нас многоверства далеч розділяє,
Та для кохання відстані немає.
Від тебе вісті йдуть до мене часто,
І кожний раз, коли одержу їх,

Яснішає небес глибінь срібляста,
Теплішає на вулицях міських.
Я що не лист, то дужче відчуваю
Весняні подихи у рідним краю.

Нові матеріяли до біографії Т. Шевченка

Про Олексія Храпаля та Платона Симиренка, з якими познайомився Тарас Григорович під час свого перебування в Городищі, дослідники біографії Шевченка знали дуже мало, недостатньо, а інколи навіть невірно висвітлювали їх взаємини з поетом.

У примітці до листування Шевченка (академічне видання, том VI, 1957 рік) про особу Храпаля сказано всього лише: "зять Федора Симиренка, служив на цукроварні Яхненків-Симиренків" (стор. 478). А Платон Симиренко характеризований одним словом — "капіталіст". Хоч зазначено, що Шевченко прямував на Мліївську цукроварню, сподіваючись одержати в борг грошову допомогу на видання "Кобзаря", але чому саме сподівався, не сказано.

В інших роботах з шевченкознавства теж натрапляємо на неточні формулювання, перекручення.

Так, Дм. Косарик у книзі "Шевченківські місця на Україні" (К. 1956), розповідаючи про відвідання Шевченком Городища, взагалі не згадує Симиренка та Храпаля, а гроші на видання "Кобзаря", за його словами, допомогли Шевченку здобути робітники цукроварні (?). В іншій своїй роботі Дм. Косарик, довільно трактуючи відомості, подані Чалим, твердить, що Храпаль зробив донос на Шевченка, а це взагалі не відповідає дійсності.

Для поповнення відомостей про Храпаля і Симиренка, а також для виправлення невірних оцінок їх стосунків з Шевченком мають значення неопубліковані матеріяли, з котрими ласкаво дали нам змогу познайомитись власниці фамілійного архіву Т. Л. Симиренко та К. О. Храпаль — внучки Шевченкових знайомих.

Найбільшу цінність для шевченкознавців має лист Симиренка до Храпаля, де є висловлювання про поета і цитується лист Шевченка до Симиренка, досі невідомий. Наводимо уривок з листа Симиренка до Храпаля:

> "Шевченко, покойный, царство ему небесное, прислал мне 1000 букварей на нашим язици по 3 коп. за кажный. Покойный писав милый так за ци букварі. "Составил я и издал Букварь для наших сельских школ в количестве 10.000 экземпляров, и продаю его в пользу тех же сельских школ по три копийки за книжечку. Через Вашого Київського комисионера Г. Предаткина, послал на Ваше имя одну тысячу букваря, и проч.""Когда соберу за букварь вси деньги, то думаю издать в таком же объеме букваря и личбу или арифметику. А потом Космографію і географію нашего края, преимущественно в большем объеме, но не дороже 5 коп. Потом кратку Историю нашего сердешного народа. И когда все сие сотворю, тогда назову себя почти щастливым. О многом и многом нужно бы писать Вам, но я не здоров, и так гнусно ослабел, что едва пером двигаю. Еще раз досвидания".
>
> Тай не диждав бидага, до кинця свого желания! Чытали Вы его "Москалеву Криницю"? Чудо его пера.
>
> До свидания мий добрый, добродию. Будьте здоровы и с жинкою и с диточками вашими. А я теперь скажу вам дуже трудно мини писат. Руки не хотять добре служить.
>
> Шануючий Вас щиро Платон Симиренко.
>
> 5 мая 1861 г. Городище".

Напевно, Симиренко точно цитував уривки з Шевченкового листа, бо за мовою і за змістом наведений уривок схожий на останні листи Шевченка до Чалого і Варфоломія Шевченка. З нього ми дізнаємося про те, що Тарас Григорович до останніх днів дбав про народню освіту, й дещо досі не відоме, що він мріяв скласти і космографію (цього в інших листах нема).

З подібними листами Шевченко звертався лише до своїх друзів і навіть не кожному з них висилав одразу таку кількість Букварів без попередження.

На нашу думку, стосунки Шевченка з О. Храпалем, П. Симиренком та К. Яхненком потребують глибшого вивчення. Будинок-музей Т. Г. Шевченка придбав портрети згаданих вище друзів поета, види Мліївської цукроварні та хутора Храпаля у такому вигляді, як їх бачив Шевченко. Дуже цікаві серед придбаних експонатів портрети П. Ф. Симиренка та його дружини Тетяни Іванівни, виконані у 1852 р. визначним французьким художником і письменником Франсуа Турнашоном, відомим під псевдонімом Надар. Ці портрети, напевно, бачив Шевченко у вітальні Симиренків (вони мають меморіяльне та художнє значення, цікаві і для історії фотомистецтва, як перші його зразки). Нарешті, наводжу не відомі досі дані за старим стилем: О. І. Храпаль народився 13 березня 1813 року, помер 27 березня 1886 р., П. Ф. Симиренко народився у 20-х роках, помер 13 січня 1863 року.

Архів Симиренка та Храпаля заслуговує на вивчення. Його цінність незаперечна.

Платон БІЛЕЦЬКИЙ
директор Будинку-музею Т. Г. Шевченка.

("Літературна Газета", 18, 11. 1958 р., Київ.)

МОЖНА ПРИДБАТИ КНИЖКИ ВАСИЛЯ ЧАПЛЕНКА:

"Українська літературна мова, її виникнення й розвиток" — — — — — — — — — — — — — — — $ 5.00
"Чорноморці" — — — — — — — — — — — — — — — — — 3.00
"Півтора людського", повість — — — — — — — — — 1.50
"Зойк", збірка оповідань — — — — — — — — — — — 1.50
"Ісько Гава", сатирична поема — — — — — — — — — 0.50

Замовляти:

Vasyl Chaplenko, c/o UVAN, 11½ West 26th St.
New York, N. Y. U.S.A.

ВИДАННЯ ТВОРІВ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО В УКРАЇНІ

З нагоди 120-річчя смерти Івана Петровича Котляревського (10 листопада 1958 р.) Книжкова палата України проголосила дані про видання творів Ів. Котляревського в пореволюційні часи.

Твори І. Котляревського видавались 42 рази загальним тиражем 826.600 примірників. "Енеїда" вийшла 15 разів тиражем 310.500 прим., "Наталка Полтавка" 12 разів тиражем 217.000 прим., більше десяти разів видавалися збірки вибраних творів Ів. Котляревського.

Треба до цього ще додати, що твори Ів. Котляревського видавались ще й в інших республіках СРСР і за кордоном, зокрема не раз видавались вони й на еміграції.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Лежить у мене на столі Календар "Свободи" на 1959 рік, розглядав я його. Лежить він, очевидно, і у Вас десь. Відкрийте 32 сторінку і прочитайте текст 4-го Універсалу. Прочитав і я його, а колись читав його також. Показався мені оцей, "Свободин", підозрілим. Написав до Нью-Йорку на компетентне місце і звідти мені послали оригінальний текст. Щоб легше було порівнювати — переписав я обидва рівнобіжно і оце посилаю Вам те порівняння, як також пропозицію з Отченашом.

Маєте гостре перо і маєте форум, з якого про такі речі треба говорити, — то для отого Вашого пера я й посилаю те все.

З пошаною

Ю. Маслівець

ЧАСТИНА 4-го УНІВЕРСАЛУ ДИРЕКТОРІЇ УНР — за оригіналом і рівнобіжно за Календарем "Свободи" на рік 1959 (стор. 32)

Оригінал: **...Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України, Західньо Українська НАРОДНЯ (підкреслення наше) Республіка (Галичина, Буковина й Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна.**

"Свобода": ...Від нині зливаються в одно віками відділені одна від одної частини України — Галичина, Буковина, Закарпаття і придніпрянська Україна в одну Велику Україну.

Оригінал: **Здійснилися віковічні мрії, якими жили й за які вмирали кращі сини України.**

"Свобода": Сповнилися відвічні мрії, для яких жили й за які вмирали найкращі сини України.

Оригінал: **Від нині є єдина, незалежна Українська НАРОДНЯ (підкр. наше) Республіка.**

"Свобода": Від нині є тільки одна незалежна Українська Республіка.

Оригінал: **Від нині український народ, звільнений могучим поривом своїх власних сил, має тепер змогу зєднинти всі змагання своїх синів для утворення нероздільної, незалежної Української Держави на добро і щастя робочого люду.**

"Свобода": Від нині український народ, звільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу обєднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної незалежної Української Держави на добро і щастя українського народу.

"СТИЛІЗАЦІЯ" МОЛИТВИ ГОСПОДНЬОЇ, ПЕРЕВЕДЕНА ЗА ЗРАЗКОМ АВТОРА, ЩО "ВИСТИЛІЗУВАВ" НА СВІЙ СМАК ТЕКСТ 4-го УНІВЕРСАЛУ ДИРЕКТОРІЇ УНР.

(Див. Календар "Свободи" на 1959 р., стор. 32.)

Тату наш, що знаходишся на небі! Бажаємо, щоб імя Твоє було святим.

Бажаємо, щоб Ти був головою нашої влади та щоб воля Твоя виконувалася однаково і на небі, і на землі.

Подбай про наше харчування.

Вибач нам наші провини в такий спосіб, як ми їх вибачаємо нашим винуватцям.

Не приводь нас до спокуси та взагалі визволь нас з подібної ситуації.

Все це на підставі того, що Ти є наша найвища влада, Ти найсильніщий та найславетніший на завжди. Дійсно.

А що на це все скажуть шановні редактори "Свободи"?..

П. Волиняк

ЯК ПИСАТИ: З ШИШАКУ ЧИ ШИШАКА?

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

У моїй замітці "Шишак, Ракосіч, Сидір Летючий і ще дещо" ("Нові Дні" ч. 109) я писав: "Почну з Шишаку", "від Шишаку до ст. Гоголеве" і т. д. Скрізь закінчення родового відмінку подавав я на "у". Ви ж скрізь (з десяток разів) виправили на: "Почну з Шишака", "від Шишака до"... і т. д. В даному разі Ви, очевидно, приймали, що наголос падає на останній склад, подібно як: "з КременчукА, з ЛебединА" тощо. В дійсності ж місцевий народній наголос тут падає на передостанній склад і народня вимова цього слова в родовому відмінку кінчається на "у": "прийшов з ШишАку", "від ШишАку до Баранівки" тощо. Тут закінчення на "у" подібне до: "з Парижу", "до Ленінграду", "від Херсону" тощо. До речі, на Слобожанщині, недалеко від Шишаку, є КолОмак. Правописний словник Голоскевича цілком вірно подає для нього закінчення родового відмінку також на "у", отож — "з Коломаку".

Думаю, що це виправлення важливе буде для мовознавців і для встановлення вірного написання наших географічних назв, з якими найбільше плутанини є в нашій пресі. І то часом з провини наших редакторів, які вірні форми виправляють на невірні.

Прошу вибачити за ці зауваження.

Д. Соловей

Дорогий Дмитре Федоровичу!

Каюсь. Винен. Прошу вибачити. Не врахував такої місцевої народньої особливости і був певен, що то у Вас звичайна описка. Хотів запитати, але не встиг написати листа і так і пішло в друк.

П. Волиняк

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО п. Д. КИРЄЄВА

З репортажу про конференцію читачів "Нових Днів" довідався, що Ви там говорили: "М. Химич дуже добре критикує "Енциклопедію Українознавства", але сам робить помилки також". Не знаю, що саме Ви маєте на увазі, бо в репортажі тільки наведено, що треба писати РубіжнЯ, а не РубіжнА, як то у мене написано.

Дуже просив би Вас написати про допущені мною помилки, бо то було б цікаво та корисно, і для мене, і для тих, хто читав мою рецензію.

Справді, у статті були помилки, але їх робив не я і у слідуючому числі (107) журналу їх виправлено. Одначе, залишилася одна не виправлена і досі найприкріша помилка. Я писав, що чавуно-ливарний завод на р. Лугані побудовано у 1796 році, а не у 1795, як написано в "ЕУ". І тут же зазначив, що царський "Указ" видано 14 листопада 1795 р. то не могли збудувати завод за півтора місяця. Не знаю, чому написано у журналі 1 листопада (коректорський недогляд. Ред.).

Тепер про Рубіжну. І я, і Ви пишемо неправильно. Треба писати РубіжнЕ.

У книжці "Нар. госп. Укр. РСР", стат. збірник, Київ, 1957, на ст. 12 написано РубіжнЕ. У поемі В. Сосюри "Червона Зима" така строфа:

Рубіжне... знову путь... Володине... Кабанне...
нарешті Сватове, і крикнув потяг: "Стій"!
Сходили на базар, помилися у бані, —
Я вірші став писать під вечір золотий...

Але це все справи граматики. Думаю, що Ви мали на увазі якісь фактичні помилки. Допускаю, що мова була про Макіївку. Коли я перераховував шахти Макіївки, то цілком свідомо допустився територіяльної неточности. В дійсності у Макіївці є тільки шахта "Софія". "Сергій", "Іван", "Італія" є вже на околиці, інші шахти — ще дальше, а шахта "Холодна Балка" навіть не належить до тресту "Макіїввугіль", а належить до Радянського кам'яновугільного тресту, головна контора якого міститься на станції Ханжонкове, Дон. зал.

Якщо Ви добре знаєте промисловий Донбас, то мусите знати і його традиції, от в данім випадку відносно території.

Років 50 — 70 тому, селища в Донбасі були рідко розміщені, а навколо них по степу, радіюсом 10 і більше кілометрів були порозкидані шахти, які хоч і мали свої власні назви, але загально називалися назвою селища чи міста. Наприклад: У Сталіному є тільки одна шахта "Смолянка", але до Сталіного відносять не тільки "Вєтку" чи 17 - 17 біс, а й "Петровку", яка знаходиться від міста км. 6 — 8. У Лисичанському є одна шахта ч. 1 - 2 (раніше ім. Рухімовича), а Лисичанськими шахтами називають: шахту ім. Войкова, яка скоріш є у м. Верхнім; шахта "Чорноморка" мабуть буде ближче до Вовченровки; а то й шахту "Корунд", яка є аж під с. Привольнім (кол. 14 Рота).

Коли я писав про шахти Макіївки, то хотів навіть Новочайкинські шахти вписати до неї, хоч їх уже ніхто не відносить до Макіївки — і все це зробив для того, аби доказати, що ні в Макіївці, ні в ближчій та дальшій околиці ніякого комбінату кольорової металюргії немає.

Більше помилок не підозріваю.

Ще раз прошу показати мені їх, буду вдячний Вам.

З пошаною М. Химич

Вп. Добродію Волиняк!

В одному з недавніх чисел вінніпезького "Нового Шляху" в редакційному коментарі ми вичитали, що нібито хоч Ви в "Нових Днях" і критикуєте зміст листів, надісланих до редакції, проте самих листів чомусь не друкуєте. Чи справді воно так — не знаю, з архівом "Н. Д." я не обізнаний. Але що "правовірні" редактори "Н. Ш." справді люблять критикувати матеріяли своїх дописувачів, хоч самих матеріялів не друкують, то це факт! Ось характерний приклад:

В ч. 1 "Нового Шляху" за цей рік у величезному редакційному коментарі до статті — "Чи писати "ЗДА" чи "США"? редакція подала, що автор цих рядків у якомусь "неопублікованому листі" до редакції "Н. Ш." нібито писав, що "Канада є "англійською колонією", бо на чолі її є "англійська королева, яка править Канадою при помочі своїх, іменованих нею тут, генерал-губернаторів та провінційних губернаторів" і т. д.

Очевидно, все це неправда. Користаючись з "Трибуни читача" (у якій нібито "кожному вільно взяти слово") тієї газети, я негайно відписав, що я не тільки ніде не писав, що "Канада є англійською колонією", але що взагалі я ніколи не писав жодних "листів" до редакції на цю тему. Насправді мова була про деякі мої критичні завваги на тему взаємовідносин між Канадою та Англією, про які пару років тому я писав у кінцевому розділі у свій час опублікованому в "Н. Ш." нарисі "Оттава — місто квітів", але який (розділ) редакція чомусь була не допустила до друку. Мої кількакратні прохання щодо опублікування того зацензурованого редакцією розділу або, принаймні, дозволити подати моє спростування, щоб читачі знали, як воно було насправді, залишилися без жодного результату. Правда, в листі від 15 лютого ц. р. один з відповідальних редакторів тієї газети, інж. В. Мартинець дослівно написав мені, що "Коли б ви (тобто, я — Ю. М.) так до вашого листа до Трибуни Читача долучили чека на напр. 100 долярів, то може б ми, редактори, зробили для вас виняток і оголосили б ваш відкинений нами допис".

Отже, "ясно і понятно"! Вишлеш чек на 100 дол. — дістанеш місце у вінніпезькій "Трибуні Читача", не вишлеш — не дістанеш! Не поганий "бизнес"! Чи не тому, може, вони не хочуть опублікувати Вашої, добродію Волиняк, відповіді на різні обвинувачення на Вашу адресу, що ви їм не хочете вислати чека на 100 дол.?

З правдивою пошаною

Ю. Мовчан

Остап ТАРНАВСЬКИЙ

ІНШЕ ДИТИНСТВО

Був сутінок, як завжди в сутеренах,
і пахло плісню від канальних рур —
та мама не ішла, не шелестів ажур,
як це у Рільке, — хоч подібна тема.

Для хлопця вигляд — лиш вікна квадратик,
порізаний залізом чорних ґрат;
крізь ґрати зорі лили аромат —
далекі зорі... без доріг... без хати.

І рук ніхто не клав на клявіятуру...
Де в Рільке фортепіян, стояла піч,
що гріла серце чорне, наче ніч,
те серце, що до зір кричало з дуру,

коли самий у темноті підвалу
хлопчина знаходив свій власний світ:
де зорі — до далеких станцій зліт,
мораль у серці — камінь в рівновагу.

РЕЦЕНЗІЇ

Д-р Василь Луців. ПЕДАГОГІЧНА ПРАЦЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. Видавництво Об'єднання українських педагогів у Канаді, відділ: Визначні педагоги. Торонто, Канада, стор. 47.

Сама назва цього нарису викликає не абияку цікавість. Справді, чи ж багато ми знаємо про педагогічну працю Шевченка?

Та, прочитавши цей коротенький нарис, цілком розчаровуєшся: "великих слів велика сила" й... більш нічого.

Тут і твердження, що "поет був під впливом атенської виховної системи" і друге, що він клав натиск на старовинну латинську приказку: "У здоровому тілі

здоровий дух" і "немає місця в короткій розвідці подавати зразки Шевченкової поезії з виховними ідеями Сократа, Платона чи Аристотеля".

Ціла низка тверджень викликає щонайменше здивування: автор називає Шевченка "одним з перших і кращих педагогів та вихователів" (стор. 5). А Сковорода? Чи не слід було, насамперед, згадати впливи Сковороди на Шевченка? На цій же 5 стор. автор зробив велике "відкриття": "парохіяльні школи" (парафіяльні! — наше) по селах за часів Шевченка. Звідки це? Чи стежив парох за "педагогічною" діяльністю, прикладом, дяка Губського? Звідки твердження що "в 1820 р. московська влада... **на дяко-вчителів** (підкр. — наше) призначала нездібних для дальшої науки чи морально невідповідних богословів" (стор. 6). Ніяких "дяко-вчителів" московська влада не призначала. Трудно припустити й те, щоб ця влада взагалі призначала хоч і на дяківські посади, "морально невідповідних богословів". Хіба це було в інтересах влади?

Автор пише (стор. 11): "...елладо-римська педагогіка повною течією ринула на древню Русь-Україну..." До цього часу ми знали, що старе українське шкільництво було під впливом саме візантійської педагогіки. Цей беззаперечний факт давно доведено. Якщо в нашій педагогіці можна припускати римські впливи, то з'явилися вони набагато пізніше, за часів Могилянської Академії, не раніше.

Як виглядає й таке: "Дійсною перлиною не тільки в українській, але і **світовій педагогіці** (підкр. наше) є поезія "Садок вишневий коло хати..." (стор. 18). Справді, це чудова поезія, та все ж прилучати її до творів "світової педагогіки" чи не занадто.

Який зв'язок педагогічних ідей Шевченка з наведеним листом кн. Репніної до її педагога: "І що ж за м'який та чаруючий спосіб читання (у Шевченка). Вона (спосіб??? — наше) полонила наче музика, виспівуючи мелодійні вірші нашою чудовою, ясною мовою" (стор. 24 - 25).

Взагалі серед біографічних даних, що їх щедро наводить автор нарису, дуже багато таких, що аж ніяк не стосуються до ідей Шевченка. Хоча б таке: "У грудні 1845 р. президент Академії Мистецтв офіційно (офіційно? — наше) стверджує диплом Шевченка на звання "некласного художника" (стор. 25).

Постає ще одне питання: для кого писав свій нарис автор? Батьки непедагоги знайдуть у ньому багато імен педагогів, письменників тощо, часто батькам невідомих. Учителі — давно відомі біографічні дані про Шевченка й знову таки сам перелік іменнів, педагогам відомих.

Та ні батьки, ні педагоги не знайдуть "єдиного на потребу" — чітко й ясно поданих педагогічних ідей Шевченкових, визначеної не загальниками тільки педагогічної праці його.

Це все, що можна сказати про цей нарис.

Б. Подільський

Михайло Ломацький. УКРАЇНСЬКЕ ВЧИТЕЛЬСТВО НА ГУЦУЛЬЩИНІ. Торонто, Онт. Видавництво "Педагогічна бібліотека" Об'єднання українських педагогів у Канаді, 1958, стор. 72.

У цій невеличкій книжечці автор, що вчителював на Гуцульщині ще за часів Австрії, а потім поверсальського "моцарства" — Польщі, подав цікаві спогади про своїх колег, про їхнє життя й працю та боротьбу, що вони провадили за поширення національної свідомости серед гуцулів.

Попри всі труднощі, переслідування, особливо польської влади, матеріяльні нестатки, учительство гідно виконувало своє велике й почесне завдання.

Перед очима читача проходить ціла низка постатей "учителів — сіячів зерна правди, добра й світла по селах гуцульської Верховини".

Не боїться автор показати й "почцівих русинів" — греко-католицьких священиків, що провадили "урядову лінію", часто завдаючи багато лиха цим народові й учителям.

Дивно, однак, що цю книжечку видала "Педагогічна бібліотека". Адже, читач у ній не знайде нічого ані про методи навчання, ані процес його — коротко саме того, що можна шукати у виданнях педагогічної бібліотеки. Книжечка бо належить до мемуарів, щоправда, написаних жваво, гарною мовою. Читається легко, з великою цікавістю, та все ж педагогічного в ній мало.

Дуже цікаве "Слово про Автора" п. Семена Фодчука, подане як передмова. У цьому "Слові", хоч і коротка, біографія "безіменного плугатаря" — скромного вчителя, що все життя в тяжких умовах працював на користь рідного народу "не для похвал чи нагороди", а з любови, безмежної любови до нього.

І що ж? Гірко читати авторові слова: "Виїхала "братія" за море й забула "старого" — навіть картки ніхто не написав" (Автор залишився в Німеччині й живе в будинку для старших).

А "братія", напевне, добре знає його, серед неї, можливо, є й учні цієї небуденної людини.

Ні, таки Франків "Цехмістер Купріян", мабуть, ще довго не втратить свого значення, як яскравий малюнок ставлення "братії" до своїх кращих людей.

В. Стеблець

КЛАДКА

(З критичних нотаток)

Передо мною кілька українських книжок, що вийшли з друку останніми роками на чужині. Звичайно, що ще завчасно говорити про їхніх авторів, як про досконалих мистців. Але, що ці автори мають Божу іскру, — то це безперечно. А мати Божу іскру, — це велике щастя для автора й народу чи етнічної спільноти на чужині, серед якої вони перебувають і з якою щодня стрічаються. Та, на жаль, у нашій дійсності не відбулося помітних змін, і наші люди з Божою іскрою зароблені тяжкою працею гроші відривають від уст своїх дітей, щоб утілену Божу іскру в образи передати своєму сліпому, німому, а часто й непривітному оточенню. Отож перша з кількох книжечок, що схвилювала мене до глибини душі, належить авторові попередньої збірки "На перехресних шляхах" — Іванові Боднарчукові.

"На перехресних шляхах" — це перше авторове видання, його дебют у жанрі коротких оповідань. Відомо, що творчий дебют для серйозного, вибагливого й відповідального автора (бо чимало наших "літератів" дивляться на красну літературу, як на ремесло) це щось більше за атестат зрілости, ба навіть — за університетський диплом. Автор з Божою іскрою дивиться на свою першу книжку, як мандрівник на корабель, що ним вирушає крізь бурхливу стихію до нових незнаних берегів. Чи автор стане на мистецький берег, чи його розчавить людська стихія? Відчуваю, що це діялося і з

автором "На перехресних шляхах". Але його дебют, звичайно, був успішний. І. Боднарчукові віддали належне читачі, критики і , навіть, справжні творці, які суворо ставляться до себе й до своїх літературних колеґ. У яких слово визнання скупе, але щире. Вибагливий майстер короткого оповідання В. Русальський, ознайомившись в Австралії з цією книжкою, 24. 4 1955 року, писав до мене: "Книжка ("На перехресних шляхах" — О. Г.-Г.) мені подобалася. Це, безперечно, талант, пише свіжо, цікаво... Це — символіст у прозі. Якщо він людина серйозна, то легко знайде свій власний шлях!" Порівнявши її з книжкою іншого дебютанта, В. Русальський заявляє, що вона "в порівнянні з Боднарчуковою, — ніщо. Маю на увазі художню вартість".

Критики аналізують інтелектом, письменники — творчим відчуттям. Критик може помилитися, але письменник — справжній і щирий — дуже рідко. Отож, за збірку оповідань "На перехресних шляхах" І. Боднарчук дістав добрий атестат, і це авторові стало стимулом для написання нової книжки — "Кладка".

"Кладка" також збірка оповідань. Але ця збірка, за винятком кількох героїв, не про дорослих і не для дорослих, а про дітей і для дітей. Писати ж про дітей і для дітей набагато важче й відповідальніше, бож відомо який глибокий і завуальований дитячий світ. Тому до творення дитячої літератури можуть братися тільки ті письменники, що ввійшли в глибини дитячої душі, психіки та їхнього світосприймання. Підсюсюкування кололітературних книжкоробів, що їхніми дитячими "творами" заповнені газети, журнали і книжки, у наших дітей викликають іронічну посмішку. Бо перш за все в цих дитячих "творах" з дитячої одежі виглядають парубочі й дівочі обличчя. Часто ці обличчя із зморшками і довгими бородами, а до того ще — з жахливою мовою, яку змученим дітям доводиться перекладати на мову українську. Ці книжкороби вчать дітей у дитинстві бути дорослими і, таким чином, намагаються викрасти в них дитинство. Наші ж діти, як усі діти у вільному світі, мають чисту любов до дітей, до батьків, до Бога і тому їм байдуже, до якої партії належать їхні батьки або до якої адміністрації належить церква, у якій вони, діти, моляться.

Іван Багряний у православній катедрі св. Володимира в Торонті приймає благословення від Високопреосвященнішого Михаїла, архиєпископа Торонта і Східньої Канади

Діти ґуманні і всепрощаючі. Коли б у цьому їх наслідували дорослі, то це якраз був би той рай, у якому пощастило побувати тільки двом людям. Діти більше присвоюються до місця. Мають глибшу, хоч і не усвідомлену любов до рідного краю. Дуже добре пам'ятаю, коли в дитинстві, відлучившись на кілька днів від рідної хати, я підходив до неї, — у мене в тілі бухала кров і мало не вискакувало серце з грудей. Також згадую, з якою любов'ю й захопленням у Німеччині в таборі діти розмовляли про свої сільські струмки, про птахів, про акації на подвір'ях, із яких вони, діти, об'їдали білий цвіт. А особливо про дядьків і тіток, які частували їх варениками та лапатими пирогами з вишнями й полуницями, бо для дітей рідний край — це те, чим він наповнений. А в цей час дорослі емігранти, здебільшого вихідці із західних областей України, мріяли (і далі мріють) про якийсь рідний край без тамтешніх людей, бо, мовляв, ті люди під совєтами з і п с у в а л и с я, і людність України мусить початися з правовірних емігрантів, як у післяпотопні часи земля з мешканців Ноєвого ковчегу.

Усі ці питання дуже хвилюють автора "Кладки" І. Боднарчука, і він у цій книжці з заповітною любов'ю нанизує їх, неначе намистечка на нитку. У цьому чудовому разку намиста, випроміненого в дитячих світлих душах, ми знаходимо все те, за чим на мітінґах і академіях тужать розсварені і взаємно зненавиджені їхні батьки, але з якоюсь несамовитою впертістю ніяк не хочуть перевтілити цю тугу в дійсність. Знаходимо глибоку ґуманність ("В Бориславі", "Басарабка"), щиру й палку любов до рідного краю ("У новій Говерлі", "Придорожній хрест", "Сестрина наука"), справжній героїзм у боротьбі з ворогами за вільну батьківщину ("Колисаночка", "Портрет", "Івасева шапочка"), правдиву оцінку людей на окупованій батьківщині ("Коляда в діда Миколи"), безмежний гін до науки ("Перший день"). Кожне оповідання полонить першим реченням, як добрий музичний твір — першою музичною фразою. У нас відразу з'являється настрій, ви хвилюєтесь, переживаєте. Перед вами неначе розсувається завіса, і ви непомітно вступаєте у світ авторових доброзичливих, щирих, ніжних і, якщо можна так сказати про дітей, — людяних героїв. Колись один з моїх приятелів у Києві, прочитавши свіжу книжку, сказав мені про її вартість одне слово: "Чудесно!" Я спитав у нього, чому? "Бо в ній, — відповів він, — на сторінках ходять живі люди". Чи може бути ліпша оцінка від цієї? Вправного письменника видно з першої сторінки. Але вправність — це комплекс вегетації і зросту. Дозріле гіллясте дерево. І. Боднарчук покищо молоде і гінке деревце, яке треба поливати водою не з льодовні або кипучого казана, а

водою джерельною, щоб воно розрослося і глянуло за хмари.

Автор "Кладки" уділяє багато уваги техніці твору. Уміти добре будувати твір, — крім здібности й інтуіції треба ще наполегливо вчитися у видатних авторів, які володіли чи володіють досконалою технікою. Але багатьох наших еміграційних авторів техніка твору не дуже цікавить. А технічно слабкий чи навіть невправний твір не має ніякої вартости. Стара приказка каже, що треба не тільки вміти зготувати їжу, але відповідно її подати. Добрий і цікавий матеріял, але жужмом напханий у книжку, це — перемішані частини машини в коробці. І. Боднарчук знає про це і вчиться техніки будови твору в досконалих майстрів слова. Вчиться серйозно, і це вказує на те, що він буде добрим майстром.

Мова, на що на еміграції (за винятком кількох унікумів) не звертається ніякої уваги, в Боднарчукових оповіданнях на належній висоті. Авторові "Кладки" давним-давно відомо, що письменники — відзеркалювачі літературної мови свого народу. Що з творів колишніх письменників ми ознайомлюємось з літературною мовою минулих поколінь, а з творів сучасних письменників наступні покоління вивчатимуть сучасну нашу мову. Тому не можна писати суржиком, а єдиною літературною мовою. І. Боднарчук, що походить з Гуцульщини, пише свої твори не тільки гарною, барвистою, але й добірною літературною мовою. А це наслідок упертої й завзятої праці над собою.

Непересічна обкладинка книжки, відомого майстра-графіка М. Левицького, має в собі символічний характер. На ній діти з несамовитою завзятістю прямують кладкою з сонячної, але чужої країни до рідної, що потапає в темряві. Чи вони скоро дійдуть до неї, — побачимо. Але що автор "Кладки" І. Боднарчук уже перейшов свою творчу кладку, — це ми наочно бачимо.

О. Гай-Головко

ТУТ ЖИВ ВЕЛИКИЙ КОБЗАР...

(Закінчення із стор. 1-ої)

носив на засланні. Тут же його парусиновий костюм.

Куточок кімнати, де жив Т. Г. Шевченко.

В окремій вітрині розташовані "Кобзарі" з власноручними дарчими автографами поета. На стіні висить оригінальний офорт роботи Т. Г. Шевченка з картини Рембрандта "Притча про виноградаря" з автографом.

В одній із кімнат будинку-музею, тісно заставленій шафами і вітринами, зберігаються книги Шевченка, перекладені мовами багатьох народів. Твори великого Кобзаря широко відомі і за межами СРСР. У Польщі, Чехословаччині, Болгарії, Румунії та інших країнах знають і люблять пристрасні, полум'яні вірші поета-революціонера.

Недавно на адресу будинку-музею надійшов пакунок з далекого Пекіна. Китайські друзі прислали журнал "Івень", у якому вміщені перекладені поетом Чжан Тхе-сюанем поезії Т. Г. Шевченка "Мені однаково", "Муза", "Якось то йдучи уночі...", "Сестрі". У журналі надруковано кілька репродукцій з малюнків і офортів Шевченка.

Десятки тисяч трудящих в "Книгах вражень" діляться думками й почуттями, навіяними відвіданням будинку-музею.

"Рідний серцю будиночок Тараса, — пишуть лікарі М. Лукашевич з м. Брянська і Р. Лозанцова з Комі АРСР. — З яким хвилюванням оглянули ми тебе... Ми вперше на Україні, але полум'яну безсмертну творчість Кобзаря вивчаємо і любимо з дитинства..."

Робітники, колгоспники, працівники мистецтва, науковці, школярі пишуть про те незабутнє враження, яке справило на них відвідання "будиночка Тараса", де жив і творив великий поет-революціонер.

ІРМА РЕЗНІЧЕНКО

(За "Радянською жінкою", Київ, 1956)

Patented "2-Sole" Socks

Подвійна підошва, внутрішня сторона забезпечує нозі більший комфорт м'якістю викінчення із тривалої тканини. Не груба і не важка. Радимо вживати Пенмансові шкарпетки з подвійними підошвами. Переконаєтесь у великій перевазі.

ДОЧКИ БРИТАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ім. ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ

Український відділ Дочок Британської Імперії ім. Олександра Кошиця в Торонті відбув свої річні збори.

До проводу відділу 1959 року обрано таких осіб: голова — пані Ольга Приходько, перша заступниця — пані Анна Шах, друга заступниця — пані Слава Охітва, секретарка — пані С. Вахняк, скарбничка — пані З. Косар, культурно-освітня референтка — пані Н. Туз, секретарка добродійної праці — пані А. Ковалишина, секретарка журналу — пані К. Туз, пропорносець — пані А. Гемстед. На почесну голову відділу обрано пані П. Дженнінс, відому громадську діячку в Канаді й дорадницю канадського уряду у справах еміграції та громадянства.

Український відділ Дочок Британської Імперії в Торонті зорганізувався рік тому з метою розвитку й поширення дружби поміж канадським і українським жіноцтвом та з метою популяризації українських проблем серед впливових канадців.

Організація Дочок Британської Імперії є найсильнішою організацією канадських жінок. Організація має в Канаді 965 відділів, що охоплюють 31.489 членів. Організація має значні впливи в громадсько-політичному житті Канади, видає великий журнал. Робить велику культурно-освітню роботу, має спеціяльний відділ для поборювання комунізму. Бюджет організації в 1958 р. становив біля півтора мільйона долярів.

Почесною головою цієї організації є королева Єлисавета II.

ПОМЕРЛА РОЗАЛІЯ ВИННИЧЕНКО

У Мужен, Франція, 6 лютого ц. р. після тяжкої й довгої хвороби на 75-му році життя померла вдова по визначному українському письменникові й політичному діячеві Володимирові Винниченкові — Розалія Винниченко.

Останні місяці Розалія Винниченко важко хворіла, вона була майже спаралїжована й весь час перебувала у шпиталі. Опікувалася хворою в останній час малярка Іванна Винникова.

ПОМЕР ГРИГОРІЙ ДОВЖЕНКО

18 грудня 1958 року в Абондані, Франція, на 82-му році життя помер Григорій Довженко, колишній член Української Центральної Ради в Києві від Української Соціял-Демократичної Партії, колишній секретар професійної спілки цукровиків України, голова Комітету Української Соціялістичної Партії у Франції, директор Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі і член Ради Міжнародного Центру Вільних Діячів Професійного Руху на чужині.

Покійний усе своє життя віддав справі визволення нашої нації і розвитку української культури.

Вічна Їм пам'ять!

Коли Ви хочете допомогти "Новим Дням" то користайтесь з послуг осіб і фірм, які оголошуються в нашому журналі. Вони допомагають розбудові журналу, то наш обовязок допомогти їм.

В таких випадках не забудьте покликатись на наше оголошення.

КОМІТЕТ ПРИХИЛЬНИКІВ ТВОРЧОСТИ СТЕПАНА РИНДИКА

У Чікаго, США, створено Комітет прихильників творів Степана Риндика, завданням якого є видання творів цього письменника.

1 лютого ц. р. відбулися збори цього Комітету, на яких обрано управу: пані Галина В'юн — голова, пані Лідія Вдовиченко — секретарка, пані Людмила Марценюк — скарбничка. Членами комітету ще є: Н. Білецька, Р. Бойко, Г. Вигінна, К. Доманчук, Д. Грушецький, Д. Завертайло.

Комітет поставив собі за мету: видати збірку творів Степана Риндика й передати її авторові, закінчивши на цьому свою працю. Для цієї мети Комітет збирає гроші поміж українським громадянством.

Знаємо, що більшість наших читачів є великими прихильниками творчости Степана Риндика, то віримо, що багато з них поможуть своїми пожертвами здійснити задум Комітету.

Гроші надсилати **безпосередньо на адресу Комітету:**

Mrs. L. Marceniuk
4216 W. Cullerton St.
Chicago 23, Ill., USA

Про хід цієї збірки і підготовку видання ми стало інформуватимемо наших читачів.

Watson's

КРИС Х КРОС
(Патентовані 1945 р.)
ФРАНЦУЗЬКІ ШОРТИ
555

Скроєні спеціяльно, щоб давати лагідну піддержку — вигідний еластичний поясок — патентований передок „Крис Х Крос", що сам закривається, надає тісно скроєного вигляду — вироблено з доброякісної чесаної бавовни. Легко переться, не вимагає гладження.
Довго носиться.
Підходяча сорочина.

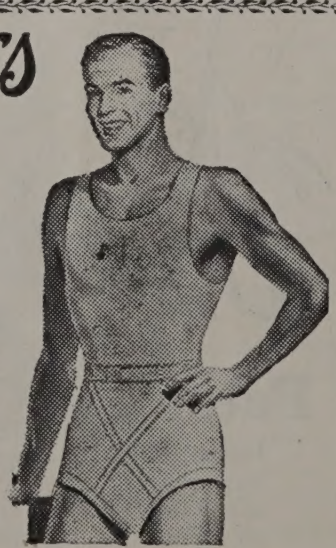

W2-8

CANADA

ВАЖЛИВЕ ЗВЕРНЕННЯ
МІНІСТРА ГРОМАДЯНСТВА І ІМІҐРАЦІЇ

Щоб здобути приятелів...

ВЧІТЬСЯ ГОВОРИТИ ПО-АНГЛІЙСЬКОМУ, АБО ПО-ФРАНЦУЗЬКОМУ

ЗАПРИЯЗНИТИСЯ З ВАШИМИ СУСІДАМИ І ТОВАРИШАМИ ПРАЦІ БУДЕ ДАЛЕКО ЛЕГШЕ, ЯКЩО ЗМОЖЕТЕ РОЗМОВЛЯТИ ПО-АНГЛІЙСЬКОМУ ЧИ ФРАНЦУЗЬКОМУ.

ОЧЕВИДНО, ВИ БУДЕТЕ ЗБЕРІГАТИ ПРИЯЗНЬ З ТИМИ, ЯКІ ПРИБУЛИ В КАНАДУ З ВАШОЇ БАТЬКІВЩИНИ. АЛЕ ЯКЩО ВИ ЗАХОЧЕТЕ ПОШИРИТИ КОЛО ВАШИХ ПРИЯТЕЛІВ, ЗРОБИТЕ ЦЕ, ЗБІЛЬШУЮЧИ ВАШУ СПРОМОЖНІСТЬ РОЗУМІТИ І РОЗМОВЛЯТИ МОВОЮ, ЯКОЮ ЗАГАЛЬНО ГОВОРИТЬСЯ У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТІ. ТАКА ПРИЯЗНЬ МОЖЕ БАГАТО ДОПОМОГТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ АКТИВІЗУВАТИСЯ В ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ І СПРИЧИНИТЬСЯ ДО БІЛЬШОГО ВАШОГО ЗАДОВОЛЕННЯ І РАДОСТИ В КАНАДІ. ІЗ СПІЛЬНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ З ВАШИМИ АНГЛІЙСЬКИМИ ТА ФРАНЦУЗЬКИМИ ПРИЯТЕЛЯМИ НАВЧИТЕСЬ БАГАТО ПРО КАНАДУ І ДОПОМОЖЕТЕ ЇМ ЗРОЗУМІТИ КУЛЬТУРУ І ТРАДИЦІЇ ВАШОЇ БАТЬКІВЩИНИ.

ВЕЧІРНІ КУРСИ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ Є У БІЛЬШОСТІ ГРОМАД. ПО ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ТАКИХ КУРСІВ ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО МІСЦЕВИХ ДИРЕКТОРІВ ШКІЛ, СВЯЩЕНИКІВ, АБО НАЙБЛИЖЧОГО УРЯДОВЦЯ УРЯДУ ГРОМАДЯНСТВА ТА ІМІҐРАЦІЇ.

Ellen L. Fairclough

ELLEN L. FAIRCLOUGH
Minister of Citizenship and Immigration

52-4

Mr. M. BARAN, 1120
3255 Normandy Ave.,
CHICAGO, 34 Ill., U.S.A.

У СПРАВІ КУПІВЛІ Й ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ

звертайтесь

до

найбільшого українського бюра продажу

реальностей

R. CHOLKAN

Real Estate Ltd.

527 Bloor St. W.

Toronto, Canada

LE. 2-4404

ГОТЕЛІ — КАМ'ЯНИЦІ — ДОМИ

— ПІДПРИЄМСТВА

Хто дбає про своє здоров'я — той щоденно відживлюється в українському ресторані

VICTORIA GRILL

612 Queen St. W., — Toronto, Ontario
(біля Батурст)
Телефон: ЕМ 6-3380
П. В. НАУМЧУК — власник

На замовлення приготовляємо також прийняття на бенкети, весілля тощо.
Ціни — низькі.

UNIVERSAL HEATING

ТОРОНТО
УСІ ВИДИ ОПАЛЕННЯ:

Повітряне,

Водяне,

Парове.

Помпи та ойл борнери
Ремонт різноманітних огрівальних апаратів.
У разі потреби телефонуйте на телефони:
LE 4-8041 або ЕМ 6-4863

Вчасно відновіть передплату — нагадувати нема комуй нема коли.

Не дайте, врешті, журналу сусідові — хай передплатить сам.

ЗАМОВЛЯЙТЕ КНИЖКИ

А. Любченко — Щоденник. Ч. І	0.80
Діма, Росяні зорі, поезії	0.40
В. Стефаник — Вибране	0.35
П. Горотак — Дияболічні параболи	0.40
В. Чапленко — У нетрях Копет-Дагу	0.50
М. Івченко — Напоєні дні	0.30
А. Кащенко — Під Корсунем	0.60
П. Карпенко-Криниця — Підняті вітрила	0.40
Б. Олександрів — Мої дні	0.35
М. Гоголь — Сорочинський ярмарок	0.30
П. Волиняк — Земля кличе	0.25
П. Волиняк — Під Кизгуртом	0.20
О. Стороженко — Оповідання	0.35

Замовлення й гроші слати:
NOWI DNI
Box 452, Term. "A", Toronto, Ont., Canada.

ЛІТЕРАТУРНА НОВИНКА

Вийшла з друку й поступила в продаж книга
частина перша "Марусі Богуславки"
І. Багряного
БУЙНИЙ ВІТЕР
роман
423 сторінки більшого формату.
Замовляти й набувати книгу можна
в усіх представництвах та кольпортерів
"Українських Вістей"

Ціна одного примірника: в США й Канаді — 3,5 дол., в Англії — 23 ш., в Австралії — 23 ш., в Аргентині — 55 пезів, у Франції — 1.100 фр. фр., у Бельгії — 120 б. фр., у Бразилії — 200 круз.

Усі, хто вніс попередню передплату, одержать книгу за ту ціну, яку вони внесли.

НАЙ ВІДЖИВНІШИЙ
СТРАВНІШИЙ
ДЕШЕВШИЙ ХАРЧ,

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМІНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТВОРИ

СПОЖИВАЙТЕ
ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ

ROGERS DAIRY Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.
Phone: RO. 9-7193